

Dietrich Eckart

**Bolševism
Moosesest Leninini**

Bolševism Moosesest Leninini
Kahekõne Adolf Hitleri ja minu vahel

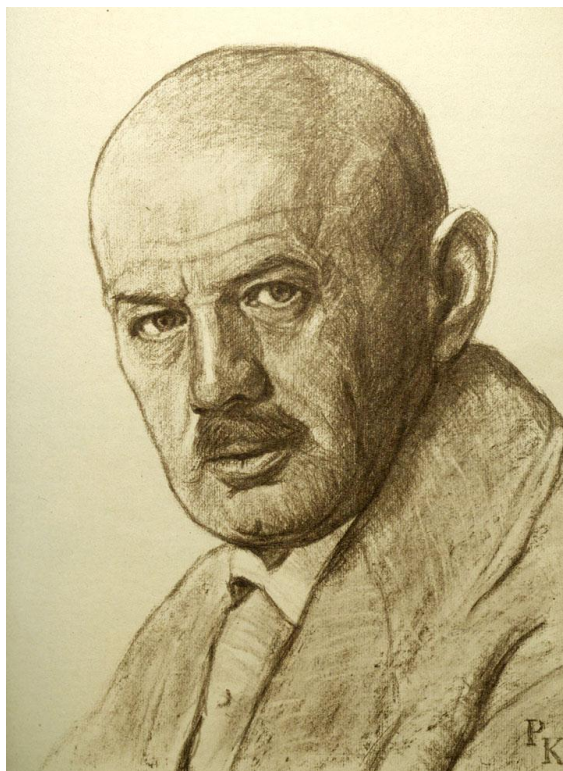
Dietrich Eckart

Tõlkija eessõna

Teie ees on Dietrich Eckarti postuumselt Münchenis 1924. aastal avaldatud teose „Bolševism Moosesest Lenini“ (Der Bolschewismus von Moses bis Lenin) esmatõlge eesti keelde.

Dietrich Eckart sündis 23. märtsil 1868 Neumarktis ja suri 26. detsembril 1923 Berchtesgardenis. Ta oli luuletaja, ajakirjanik, kirjanik, lavastaja ja filosoof, eelkõige aga pühendunud natsionaalsotsialist. Eckarti tuntumad teosed on näidend Lorenzaccio ja Ibseni Peer Gynti tõlge saksa keelde. Ta oli Adolf Hitleri lähedane sõber ning „Minu võitluse“ („Mein Kampf“) esimene köide on pühendatud Eckartile. Eckart on ka SA võitlushüüde „Deutschland erwache!“ autor. Eckarti kohta saab lisamaterjali Alfred Rosenbergi teosest „Dietrich Eckart: Ein vermächtnis“ (München, 1928).

„Bolševism Moosesest Lenini“ jäi autoril lõpetamata. Tekstile on lisatud mõned tõlkijapoolsed märkused, kuid üldiselt on sellest hoidutud.

Kirjanik Dietrich Eckart (1868–1923), Adolf Hitleri sõber, sai 1921. aastal ajalehe „Völkischer Beobachter“ esimeseks peatoimetajaks ja võttis osa 9. novembri 1923 ülestõusust. 26. detsembril 1923. aastal, peatselt pärast vabanemist vangistusest Stadelheimis, ta suri ja on maetud Berchtesgadenisse. Eckartis tuleb tema mõttepagasi ja võitlusliku hoiaku tõttu näha natsionaalsotsialistliku liikumise teedrajavat luuletajat („Deutschland erwache“). Visionäärse luuletaja ja nägijana oli Eckartil eriline mõju noorele Hitlerile, kelle jaoks ta oli isafiguur ja keda ta väga austas. Adolf Hitler nimetas Eckarti teeneid natsionaalsotsialismi ees hindamatuks.

I

„Ja nii ongi!“ hüüdis ta. „Me oleme eksiteel! Astronoom teeb teisiti. Näiteks vaatleb ta teab kui kaua tähtkuju. Korraga märkab: tuhat ja tuline, miski ei klapi! Tavaliselt mõjutavad nad üksteist nii, aga mitte naa. Seega peab asuma kusagil varjatud jõud, mis moonutab asjade kulgu. Ning ta arvestab – ja arvestab õigesti – välja planeedi, mida pole veel ükski silm näinud, kuid mis, nagu ühel heal päeval selgub, on tõesti olemas. Aga mida teeb ajaloolane? Korrapära puudumist seletab ta asja enesega, ehk esilekerkinud riigimeeste olemusega. Et kusagil võib olla salajane jõud, mis juhib kõiki asju teatud suunda, selle peale ta ei tule. Aga see on nii! Nii kaua, kui on olnud ajalugu, on olnud ka tema. Ja sa tead, mis ta nimi on: juut.“

„Jah, loomulikult,“ vastasin ma, „aga seda tuleb tõestada, tõestada! Viimase viiekümne või saja aasta osas on see minu meelest ilmne; kuid kui vaadata kaugemale minevikku, lõpuks koguni eelkristlikku aega...“

„Kulla mees,“ vastas ta mulle, „kui me loeme S t r a b o n i teadet, et juba tol ajal, veidi aega pärast Kristuse sündi, võis maamunal vaevalt leida paika, mida ei valitsenud juudid, kusjuures ta kirjutab v a l i t s e n u d, mitte asustanud; kui kümneid aastaid enne seda hakkavad vanal C i c e r o l [2] – tollane suurkuju, muide – Kapitooliumil järsku põlved värisema, hetkel, mil ta ei saa oma kuulsas kaitsekõnes teisiti, kui peab viitama juutide ühtehoidmisele ja suurele mõjuvõimule: „Tasa, tasa! Et vaid kohtunikud mind kuuleks. Juudid veavad mu muidu kuradi kõöki, nagu nad seda iga aumehega teevad. Mul pole tahtmist nende veskitele vett valada.“ Ja kui juudid annavad kellelegi P o n t i u s P i l a t u s e l e [3] – kes pole Rooma keisri asemikuna kindlasti ka just tähtsusetu – mõista, et küll nad talle Augustuselt kõik vajaliku muretsevad, haarab too pesunõu järele: „Taeva pärast, eemale sellest räpasest juudikauplemisest!“ ning mõistab Kristuse, keda ta süütuks peab, surma; siis, kulla mees, teab iga laps või vähemalt võiks teada, et tema aeg on ümber saanud!“

Ta haaras Vana Testamendi, lehitses veidi ja: „Näe!“ hüüdis ta, „vaata seda, retsept, mille järgi juudid sellest ajast saadik oma põrgulikku suppi keedavad! Meie, antisemiidid, oleme kõlupead. Kõik me leiame üles, kuid kõige tähtsamat mitte.“ Ja ta lugese range häälega, iga sõna rõhutades:

„Mina kihutan egiptlased egiptlaste vastu ja nad sõdivad isekeskis, sõber sõbra vastu, linn linna vastu, kuningriik kuningriigi vastu. Egiptuse vaim satub segadusse ja ma eksitan tema nõu; siis nad küsitlevad ebajumalaid ja lausujaid, posijaid ja teadmamehi.“ [4] (uustõlge, originaalist.)

„Täpselt nii,“ naeris ta kibedalt, „ja siis pärivad nad dr. C u n o l t [5] ja dr. S c h w e y e r i l t [6] ja dr. H e i m i l t [7] ning kes teab veel millistelt posijatelt ja teadmameestelt, kust selline seakari pärineb ning need vastavad etteheitvalt: „Aga te olete ise süüdi. Teil pole kasvatust ega usku, ainult omakasu ja ninatarkus. Nüüd on korraga juudid süüdi. Aga see on ju alati nii olnud, et kui rahvastel oli vaja süüdlast, siis mindi juutide kallale ning piinati neid surmani. Sest neil oli raha. Sest nad ei saanud end kaitsta. On see siis imelik, et mõned keeravad nüüd vindi üle? Kõikjal leidub musti lambaid. Või arvate, et korralikke juute ei ole olemas. Nendest tuleb eeskujut võtta. Usklikkus, perekondlikkus, kaine eluviis, ohvrimeelsus, eelkõige ühtehoidmine! Aga teie? Nagu kassid ja koerad omavahel. See on lihtsalt lollus. Ja nii jutlustavad ja jutlustavad need posijad ja teadmamehed, kuni ühel ööl on kõigil, jah, kõigil juudi majadel veremärk [8] ning juutide juhitud hullunud massid tungivad ülejäanud hoonetesse, et maha lüüa kõik esimesed pojad egiptlaste maal [9], ja mitte ainult seal.“

„Kuidas oli nõukogude ajal Münchenis?“ küsisin ma. „Juutide majad polnud küll verrega värvitud, kuid ilmselt oli sõlmitud mingi salajane lepe, kuna ükski arvukatest läbiotsimistest ei toimunud juutide juures. Üks neist juhmidest punaarmeelestest, kes mind tollal kinni hoidsid, ütles mulle, et see olevat keelatud. Loomulikult ei arreteeritud juutide hulgas kedagi. Välja arvatud üks, professor B e r g e r, kes sattus hammasrataste vahele ainult sellepärast, et

polnud veel eriti kaua Münchenis viibinud ja oli lisaks kõigele endassesulgunud erak. Juudid lihtsalt ei tundnud teda, aga kui nad teada said, oli juba liiga hilja. Siiski suri see Mortimer nende jaoks väga sobilikult ja ka järgnenud kuulujutud ei jätnud midagi soovida. Ka Pariisis toimus 1871. aastal programmiline juudikaitse. Kommunistid hävitasid, mida nad vaid said, aga... R o t h s c h i l d i lossid ja majad jäid kõik puutumata. See selgitab ka Moosese lugu, mille kohaselt lahkus Egiptusest koos juutidega „palju pööblirahvast“.

„Tol kaugel ajal õnnestus kaabaklus vaid pooleldi,“ lisis ta, „viimasel hetkel võtsid egiptlased võimu ja saatsid juudid koos „pööblirahvaga“ kuradile. Ilmselt toimusid enne selleni jõudmist kohutavad võitlused. Esimeste poegade mahatapmine näitab seda piisavalt selgelt. Täpselt nagu meilgi meelitasid juudid enda poole suurearvulise alamkihi – vabadus, võrdsus, vendlus?! Ja ühel ööl hakkas kõik nagu käskluse peale pihta – maha pursuid! Lööge need koerad maha! Aga egiptlastest rahvuslased keerasid vastu ootusi otsa ringi. Mooses ja Cohn ja Levi lendasid kõrge kaarega välja ning koos nendega lendasid välja ka ülesässitatud kaasmaalased [10]. Kogu sellest varastatud kraamist [11], mis nad kõik kaasa vedasid, kõneleb Piibel naudinguga. Aga mainib ka üsna seosetult, et egiptlased olid „röömsad“ [12]. Kuid kõige toredam oli tasu, mille juutide kangekaelsed käsilased hiljem said. Endistest kallitest „seltsimeestest“ sai korraga „pööblirahvas“. Kõrbes itsitasid juudid kindlasti pihku.

„Seitsmekümne tuhande pärslase mõrvamisel „Estri raamatus“ oli kahtlemata samasugune bolševistlik tagapõhi,“ nentisin ma, „üks poleks juudid seda teostada suutnud.“

„Samamoodi,“ kinnitas ta, „tapeti keiser Traianuse juhtimise all sadu ja sadu tuhandeid parimat verd mittejuute kogu Rooma riigis – Babüloonias, Küreenes, Egiptuses ja Küprosel – nagu loomi, enamik tapeti kohutavate piinamiste läbi! Tänaagi veel rõõmustavad juudid selle üle. Kui erinevad vägivalla tulipunktid oleksid toimunud korraga, hoopis juut G r a e t z [13], oleks Rooma impeerium juba tollal saanud surmahoobi.“

„Meie tähtpäeva Sedansfeier,“ märkisin ma, „nimetavad juudid barbaarsuseks. Et nad aga ise veel praegugi, pärast nii pikka aega igal aastal sünagoogides p u u r i m i p ü h a, oma vägivallategu seitsmekümne tuhande pärslase kallal, tähistavad, on nende meelest täiesti normaalne.“

„Mis meiegi paremad oleme,“ mainis ta kuival, „me ei märka ju midagi ja lugeda ei oska me ammugi. Enne kui tekkis kokkupõrge egiptlastega, oli lumpenliider, vooruslik Joosep, kenasti eeltööd teinud.“

Seitse lahjat lehma, kõik viljasalved täidetud, rahvas näljast hullumas, tollane vaarao oli täielik juudisulane, ja viljaspekulant Joosep – „maa isa“! [14] Nutt ja hala, aga kõik on asjata; raudse rusikaga hoiab juut salved lukus kuni egiptlased annavad vähese leiva eest esialgu oma raha, siis kariloomad, siis põllud ja lõpuks oma vabaduse. [15] Pealinnas on aga äkitselt kõik kohad juute täis: vana Jaakob on kohal, ja tema pojad on kohal, ja tema poegade pojad, ja ta tütreid, ja tütre tütreid, ja kogu ta sugu, ja kogu suguselts. [16] Ja Joosep „nuttis kaua“ rõõmust. Aga enne seda oli ta oma vendadele öelnud, et „te saate süüa maa rasva“ ja „parim kogu Egiptusemaal peab olema teie päralt“. [17] Kui aga see kuulsusrikas juudi usku egiptuse riigikodanik saja kümne aastaselt suri, ilmus uus vaarao, kes „ei teadnud midagi Joosepist“, ning tal tekkis vahepeal jõudsalt kasvanud juutide hulga ees hirm. [18] Ta kartis, et „kui puhkeb sõda, siis sooviksid nad ilmselt asuda vastase poole“; seega oli ta targem kui Wilhelm II, kes lootis nende toetusele. Ning ta asus tegutsema. Juudid pidid hakkama tegema tööd. Tõsimeeli: töötama. „Armutult,“ hädaldab ja oigab kroonik. Ei ole ime, et nad kättemaksu töötavad: milleks oli siis „pööblirahvas“? Armas Joosep oli unustatud, ent hädadest polnud puudust. Niisiis: põlluharijad, töösturid, pursuid! Keegi teine ei olnud süüdi! Kõigi maade proletaarlased, ühinege! Ning massid uskusid neid ja astusid sõtta oma enda liha ja vere vastu, väljavalitud rahva poolel, kes oli kogu selle häda tekitanud. Meile aga loeti koolis ette toredat lugu Joosepist ja tema vendadest ning nii mõnigi õpetaja „nuttis kaua“. Asi on lootusetu.“ Ta vaikis, sünge pilk suunatud vihkamise Piiblile.

II

„Nii on see kogu Vanas Testamendis,“ alustas ta. „Sulle ei räägi ma ju midagi uut, aga seda tuleb iseendale üha uuesti silme ette tuua, et variseritsemist ümber lükata. Tegelikult peaks piisama juba ainult Joosua raamatust, mis kõneleb pidevatest massimõrvadest, elajalikust julmusest, häbitust varastamisest ja külmaverelisest kavalusest – kehastunud põrgust! Ja kõik see käib Jehoova nimel, tema selge tahte järgi! Vaid hoor Raahabile, kelle reeturlikkuse tõttu Jeeriko linn juutide ohvriks langeb – ei inimest ega looma, ei noort ega vana jäeta ellu – antakse armu: koos kogu oma õilsa perega saab ta Iisraelis elamisloa. [19] Ning kes olid need heatahtlikud rahvad, kes seal viimseni välja juuriti? Näiteks D e l i t z s c h, kes seda aega põhjalikult uurinud on, kirjutab kaananlastest: kõigil küngastel, iga varjulise puu all olevat nad päikesejumalat ja jumalannat Asherat austanud ja kummardanud ning ta võrdleb seda kena, poeetilist tava meie uskliku katoliku külarahva viisiga teenida kõrvalistes mägikabelites Kõigekõrgemat.“ [20]

„Ainuüksi Joosua,“ rõhutasin ma, „laskis oma röövretkedel kolmkümmend üks kuningat koos rahvastega maha tappa, nende hulgas mitmeid, kes olid talle alla andnud. Ikka ja jälle korduvad õdvastavad sõnad „ja ei jätnud kedagi alles“. Pole midagi teha, „pööblirahvas“ või vähemalt nende järeltulijad pidid juba tollal olema järelandlik tööriist, ütleme isegi, juutide rünnaksalk. Ja mitte seetõttu, et nad olid nii viletsad, vaid seetõttu, et Iisraeli pojad lasevad alati kõige ohtlikuma töö ära teha juhmidel mittejuutidel. Oma loomastunud seltsimeeste hoolimatusega oleksid nad nende rahvaste vastu ise liiga nõrgad olnud. Huvitav on silmnähtav rahulolu, millega iga mahalöödud kuningas üles loetakse. Meenub prohvet Jesaja, kes ta nagu segane määratseb: Issandal on tuline viha kõigi paganate vastu jne, ta on annud neid ära tappa, nende maast saab põlev pigi, ta tõmbab mõõdupaela selle üle, et see kõrbestuks, et nende isandad oleksid maata isandad ja k õ i k n e n d e v ü r s t i d l e i a k s l õ p u. [21] Jesajat ja Joosuat eraldavad sajad aastad, aga nagu näeme, ei ole kogu selle ajavahemiku jooksul põrgulikus mittejuudi kuninglikkuse vihkamises vähimatki muutunud.“

„Ja ei muutu ka edaspidi,“ jätkas ta, „kui pidada silmas meie kuningaid või juhtkonda. Sellele peab lõpp tulema; ja kui see ei õnnestu vägivalla abil, siis õnnestub kavalusega. Tugev juhtkond – ja juut jääb pika ninaga. Tugev on juhtkond aga siis, kui teda pooldab kogu rahvas. Kui ta igas väikseimas teoski lähtub rahva heaolust, kui ta lülitab algusest peale välja võõra mõju, uskudes rahva kindlat väärtust, kui ta ei ole mitte ainult r a h v u s l i k, vaid ka üdini ü h i s k o n d l i k. Öeldagu, mida tahes, mina väidan, et kord tuleb aeg, mil kõiki maailma põhirahvaid just niimoodi juhitakse. Ja siis avastatakse imestusega, et nad selle asemel, et isekeskis võidelda, austavad ja hoiavad üksteist. Sest siis on lõpp ässitamisel maadeahnusele, võimuihale, usaldamatusele – kõigil tunnetel, mis on omased vähestele üksikisikutele ja mitte usaldavale üldsusele. Kui kord lõpeb valelik valimatu inimvennastumise ülistamine, mis oleks võimalik – kui üldse – vaid eeldusel, et vähesed rahurikkujad, juudid, kõrvaldatakse. Siis oleks aga eksperiment üleliigne; rahvad saaksid ka niisama üksteisega läbi.“

III

„Ütle mulle,“ katkestasin teda siinkohal, „kas sa pead juuti natsionaalseks või internatsionaalseks?“

„Ei üheks ega teiseks,“ oli vastus. „Tunda internatsionaalselt tähendab tahta kogu maailmale samamoodi head nagu iseendale. Kui maailm selline oleks, oleks tore. Eelkõige ei peaks me olema niisuguse arusaamaga internatsionaalsed entusiastid, kellele loeb vähem see hea, mida nemad maailmale tahavad kui see, mida maailm nendele pakkuma peaks. See tunne on juudil aga sünnipäraselt puudulik. Uneski ei mõtle ta astuda inimkonna ritta. Ta tahab inimkonda hoopis valitseda, et see soovide kohaselt tühjaks pigistada. Kui talle oleks oluline

seltsimehelikkus, oleks tal selleks ammugi olnud küllaldaselt võimalusi. Jehoova käsk [22] mitte sõlmida sidet teiste rahvastega, vaid vastupidi üks rahvas teise järel ära süüa, on antud südamest.

Kõikjal tuldi talle heasoovlikult vastu, vanas Egiptuses, Pärsias, Babüloonias, Euroopas, aga kõikjal saadi selle eest jalaga.

Germaani vallutajad leidsid ta eest rohkete endale omastatud õigustega. Tema maaomand oli puutumatu, ta tohtis kaubelda kus ja kuidas soovis, isegi – nagu ta lemmikkalduvus oli – orjadega. Nagu iga teine võis ta olla riigi ametites, ka k o h t u n i k u a m e t i s ja ta niinimetatud religioon oli riigi range kaitse all. [23] Umbes nõnda kirjutab Otto Hauser, kelle kohta ei saa vast keegi öelda, et ta püüab juutidele võltshiilgust külge pookida.“

„Loomulikult,“ noogutasin ma, „temasse tuleb suhtuda ettevaatlikult, muidu ei märka puude tagant metsa. [24] Üldiselt on W e r n e r S o m b a r t mulle meelepärasem, kuigi tema loengud Berliinis juutidest kubisevad.“

„Aga ta räägib sedasama!“ hüüdis ta, „Tema järgi pole juudid mitte alati olnud poolkodanikud. Antiikajal oli neil isegi erilisi e e s õ i g u s i, mis vabastasid nad teatud kohustustest – sõjaväeteenistusest jne. [25] Sõjakäigule mineku julgus ei olnud kunagi nende tugevam külge. Pommerimaa vabastussõdade aegu esitasid Saksa krooni alla kuuluvad juudid kuningale palve, et kas nad tohiksid raha vastu sõjakäigust koju jääda, „kuna praegusel ajal ei saaks arad memmekad kuidagi kasuks olla, kümme tuhat taalrit sularaha on aga väga palju“. Juutide taotlus rahuldati, ning mitte ainult seal, vaid veel viies Preisimaa piirkonnas seitsmest.“ [26]

„Ma tean seda Hauseri kirjakohta,“ lisas ta, „see on väga i s e l o o m u l i k. Seal on kirjas veel, et Mayeri entsüklopeedia kirjutab südamerahuga, nagu oleksid juudid vabastussõdades tõestanud end väarikate Saksa riigikodanikena just tänu oma sangarlikkusele.“

„Nii nagu maailmasõjas,“ lõi ta paljuütlevalt käega, „kui see minu teha oleks, peaksid kõikides koolides, kõikidel tänavanurkadel, igas kõrtsis olema plakatid, millel ei oleks midagi muud kui S c h o p e n h a u e r i [27] sõnum juutide kohta: „V a l e t a m i s e s u u r m e i s t r i d!“ Sellest paremat sõnumit pole. Ja see kehtib eranditult i g a juudi kohta, ükskõik, kas ta on kõrgest või madalast soost, börsikaupleja või rabi, ristitud või ümberlõigatud. Orjastatud rahvas! Aastatuhandeid tagakiusatud! Ja usaldav inimene langeb ikka ja jälle selle jultunud pettuse ohvriks. Loomulikult muututi nende vastu okkaliseks, ent alles pärast seda, kui nad olid häbitult ära kasutanud kogenematute heatahtlikkuse ning rahva liiakasuvõtmise ja pettusega paljaks varastanud. Nii oli see kõikjal – Vanas Roomas, Egiptuses, Aasias, hiljem Inglismaal, Itaalias, Prantsusmaal, Poolas, Hollandis, Saksamaal, isegi nagu Sombart sõnasõnalt kirjutab, „Pürenee poolsaarel, kus nad nii palju head kogenud olid“! Juba Cicero kurdab Rooma kullavaru katkematut äravedamist Jeruusalemma! [28] Sellele annab seletuse tema juudist kaasaegne J o s e p h u s [29]: „Kaugelt rohkem kui kaks miljonit juuti, kõigist suurriigi provintsidest, käisid igal aastal Saalomoni templis „usulisel“ palverännakul. Kui Titus Jeruusalemma vallutas, tuli annetuste toomine avalikuks. „Jumalakoda“ varjas oma võlvide all üüratuid koguseid kokkutassitud kulda. Täna näib ka Ameerika olevat üks kullapeidupaik, räägib H e n r y F o r d; tema kodumaal väidetakse üldiselt, et Ameerika Ühendriikides on rohkem kulda kui üheski teises riigis, aga kus see on?: „Millal sa viimati mõnda kullatükki nägid?“ Valitsus olevat end lõhki laenanud, üritavat meeleehtlikult säästa, ei suutvat enam maksta isegi mitte sõjainvaliididele: Kuld olevat kahtlemata Ameerikas, kuid see ei kuulu enam ameeriklastele. [30]“

„Millal nähti Šveitsis, Inglismaal, Hollandis, Prantsusmaal, Skandinaavias tükki kulda?“ küsisin ma, „1922. aasta lõpus ei näinud ma ringluses mitte ühtki tükki, ainult paberit nagu meil. Ja nii on kogu maailmas. Iga välismaalane kinnitab seda. Me olime kenakesti rumalad, kui andsime kulla Riigipangale. Oleks hulga mõttekam olnud see kohe sünagoogi viia.“

„Täna on see nii, ja kahe tuhande aasta eest oli niisamuti,“ jätkas ta. „Ma arvan, et sellest piisab, et iseloomustada juutide internatsionaalset olemust, jääb veel käsitleda juutide rahvustunnet. Selle all loomulikult mitte ühtede poolehoidu Saksamaale, teiste poolehoidu Inglismaale jne. Selle pekiga ei püüa enam kusagil hiiri. „Saatke mulle karbitäis saksa pinnast, et ma saaks selle neetud maa vähemalt sümboolselt ära õgida,“ kirjutas saksa juut B ö r n e ja H e i n r i c h H e i n e nuusutas Saksamaa tulevikku peldikus istudes. [31] Füüsik E i n s t e i n, keda juutide reklaam laskis imetleda kui teist Kepplerit, rõhutab, et tal pole sakslusega mingit sidet. Ta peab „valeks“ juudiusku saksa riigikodanike keskliidu tava tuua esile mitte ainult juutide religioosset ühtsust, vaid ka nende rahvalikkust. [32] Valge vares? Ei. Ta on keegi, kes usub, et tema rahvas on kõrgem kui mäed ja seetõttu ei ole enam vaja end varjata. Isegi keskliidul endal kukkus juba mask eest. Keegi dr B r ü n n tunnistas seal varjamatult, et juutidel e i s a a g i olla saksa rahvustunnet. [33] Me ajame aga nende iseloomutu püüu end sobitada kõige ja kõigiga alati segi nende tegeliku südametunnistusega. Kui miski neile kasu toob, siis pole mingit järelemõtlemist, veel vähem kõlblisi kõhklusid. Kui paljudest Galiitsia juutidest on saanud kõigepealt sakslased, siis inglased ja lõpuks ameeriklased! Iga kord mängleva kerglusega. See vahetub ahvikiirusel ning kus iganes kinnitub nende kand, kõlab siis kas „Wacht am Rhein“ või „Marseillaise“ või „Yankee doodle“. Et meie Warburgid, Bleichröderid, Mendelssohnid oma asukoha koos patriotismiga üleöö Londonisse või New Yorki üle viia suudavad, selles ei kahtle isegi dr Heim. „Asiaatide hord Brandenburgi pinnal!“ ütles W a l t h e r R a t h e n a u Berliini juutide kohta. [34] Ta unustas lisada: seesama hord Isari, Elbe, Meini, Thames´i, Seine´i, Hudsoni, Neeva, Volga ääres. Ja kõikjal ühesuguse võltsi hoiakuga oma ümbruskonna suhtes. Meie posijad ja teadmamehed teevad aga vahet korralikel ja mittekorralikel, kohanenutel ja äsjasaabunutel, lääne- ja idajuutidel; ja kui kõik seosed katkevad, kehitavad nad õlgu ja pomisevad: „Igal riigil on need juute, kelle ta ära on teeninud.“ Et seda on öelnud juut [35], neid ei huvita. See kõlab nii ilusasti. Aga kui sellega pannakse meie suu lukku? „Kogu Iisrael on avalikult brittide poole!“ kuulutas 1916. aastal Ameerika sotsiaaldemokraatide juht S a m u e l G o m p e r s. Seega kogu maailma juudid. Ka ameeriklane Ford teadis seda. Ta räägib saksa juutide „niinimetatud“ truudusetusest riigi vastu, kus nad parasjagu elasid; ja et nad ühinesid ülejäänud juutidega Saksamaa kukutamiseks. „Miks?“ pilkab juut. „Kuna sakslane on labane eputis, mahajäänud keskaegne elukas, kellel ei ole vähimatki aimu meie väärtusest. Ja sellist saasta oleksime me pidanud aitama? Ei, tal olid juudid, kelle ta oli ära teeninud!“ Enam suuremaks, leidsin ma, ei anna vist jultumust ajada.“

Ma meenutasin Venemaad. „Enne revolutsiooni oli see tõeline alatuse peldik, seega oli ka sealne juutkond ehtsad kaabakad; nüüd on seesama juutkond tüüri juures, ja - simsalabim - samad venelased on hetkega suur rahvas.“

„1870. aastal (Saksa Keisririigi asutamisaasta),“ vastas ta, „oleks meil, sakslastel, olnud võimalus olla suur rahvas. Juudid arvasid, et aeg on küps asendada ebausaldusväärne Prantsusmaa kuningas kuuleka presidendiga. Ilmselt kommuuni põlistamiseks. niisiis andke siia see saksa „kangelasrahvas“! Ei ole ime, et tihedalt meie vürstide ja kindralite kannul astub Pariisi elavalt žestikuleeriv salk juudi ärimehi. [36] Vahepeal oleme taas langenud rahvarämpsuks. Press – „antikristuse väljavalitud tööriist“, nagu teda B i s m a r c k nimetab [37] – tegi meist, sakslastest, hunnid. Aga kannatust! Mida kiiremini me bolševismile läheneme, seda kuulusrikkamaks me taas muutume. Ja ühel kenal päeval on inglased ja prantslased lumpenid. Kel silmad on nägemiseks, näeb seda nüüd juba ka prillideta. „Ma olen Briti alam, kuid esmajärjekorras ja eelkõige juut,“ kriiskas üks heebrealane suures Inglismaa juudilehes. [38] Ja teine: „Kes peab valima inglase ja juudi kohustuste vahel, peab valima viimase.“ [39] Ja kolmas: „Juudid, kes tahavad olla patriootlikud inglased ja head juudid, on lihtsalt valetajad.“ [40] Kui juudistunud pidi Inglismaa juba tollal olema, et seda avalikult julgeti öelda.“

„Alates Cromwelli kuni Edward VII-ni on see olnud Euroopa juutluse kants,“ rõhutasin ma. „Vana Testament sadula küljes, ratsutasid puritaanlased lahingusse; ja nende plagudel oli „Juuda lõvi“. Ka Jesaja ennustus, et „kõik nende vürstid leiavad otsa“, tõusis au sisse: Cromwell laseb pikema jututa oma kuninga Charles I pea maha võtta. Kõrgvabamüürlast Edward VII nägin ma kord isiklikult: börsijuudi musternäidis. Ka tema ümber olid vaid juudid. Vahepeal näib raskuskese olevat üle viidud Ameerikasse. Seal oli juba ammu hea pinnas. Need olnud juutide rahad, mis tegid võimalikuks Kolumbuse kaks esimest reisi, väitis Sombart [41]; ka olevat esimese eurooplasena Ameerika pinnale astunud juut Luis de Torres. Tema meelest oli eriti tore see, et Kolumbust ennast reklaamiti juutluse huvides.“

„See on ju selge,“ naeris ta. „Kaasa arvatud armas Jumal ise, on ju kõik, kes mingilgi määral maailmas rolli on mänginud, juudid. Goethe ja Schopenhauer on samuti nende hulgas. Kes usub, saab õndsaks. Mina omalt poolt vaidlen nii Kolumbuse kui Torrese koha pealt vastu. Meresõit oli tollal midagi muud“

„Hauseri arvates,“ vastasin ma, „oli Kolumbus germaani, võib-olla isegi saksa päritolu.“

„Mul ükskõik,“ tuli temalt vastu. „Minu poolest olgu kas või suulu. Enne omistaksin tema teo mõnele neegrile kui juudile. Et Iisraeli lapsed selle kiireimas korras ära kasutasid, ei puutu praegu asjasse. Minu teada loodavad nad juba ühe isiku peale, kes loob sidemed Siiriusega. Ligimesearmastuse ring hakkab neile juba kitsaks jääma.“

„Igatahes on nad Ameerikal päris korralikult kõrist haaranud, kes teab kui kaua juba,“ jätkasin ma. „Nagu kirjutab Sombart, ei ole ükski riik nii rohke juudi olemusega täidetud kui Ameerika Ühendriigid. [42] Selle mõju saime ju maailmasõjas tunda.“

Kas tead, mida erikomisjon hiljem kongressi ees ametlikult nentis: juba 1915. aastal, niisiis ajal, kui tegelik Ameerika ei näinud sõda meiega uneski mitte, nii et vähimgi viide sõjale oleks lasknud välja naerda igäühe, kes selle välja käinuks?

Seal oli aga salajane nõukogukomisjon kokku tulnud, eesmärgiga seda sõda ettevalmistada! Aastal 1915, tervelt kaks aastat enne Ühendriikide sekkumist! Ja kes olid tollal niiditõmbajad? Koos Ehren-Wilsoniga seni täiesti tundmatu juut Bernard Baruch. „Ma uskusin sõja puhkemist tükk aega enne seda kui see puhkes,“ selgitas ta sõna-sõnalt südamerahuga erikomisjoni ees. [43] Ja keegi ei tõusnud püsti ega löönud seda kavalat moraalityt kaabakat maha.“

„Saab tõestada, et juutide ülemjuhatus otsus päästa valla maailmasõda ulatub väga kaugele,“ ütles ta. „Kuuendal sionistide kongressil Baselis 1903. aastal kuulutas president Max Norda ülevõtte etendades, et Theodor Herzl teab, „et me seisame kohutava ülemaailmse vapustuse ees“. [44] See hea Herzl! Milline ideaalnimene! Mõte sellele õilsale patriarhile tekitab meie posijatel ja teadmameestel külmavärinaid. Need lojused aga teadsiid, mis ühel põrsarahval meiega plaanis oli! Ei, mu kullake, lõpus on veel puänt. Kui ma kohtaksin teispooluses juudiusku taevalike kodanike keskliitu, siis hüüaksin sellele liidule: Kerige kuradile, valetajad! Teile meeldiks reeta ka Elüüsiüm!“

„Herzel oli sionist,“ lisasin ma.

„Ta oli juut!“ virutas ta vastu lauda. „Juut ütleb kõik! Siinjuures pole erinevusi! Kunstlikult loodud peibutuspart välja arvatud. „Jumalarahvas“ tahab tagasi saada oma „jumalariiki“! Mõistame õigesti: tagasi saada! Üks jumalarahvas, kes pole seda kunagi olnud, ja üht riiki, mida pole kunagi olnud! Kooslus, mis seal Palestiinas vähem kui kuussada aastat elutses – kuni assüürlased sellele lollusele lõpu tegid –, on oma allakäigus iga kirjeldaja pilkeobjekt! Kas see on riik? Kas Vana Testamenti loevad pimedad? Kõigepealt võõraste rahvaste lakkamatu mõrvamine ja röövimine, mis kestis hea hulk aega; siis kuni lõpuni hubane alatus, üksainus korralagedus omade seas. Juudi riigikunsti tipp, õitseng, aupaiste

kuningas Taavet on – nagu B l e i b t r e u õigustatult rõhutab [45] – selline närakas, et tal pole Uria kirjas kirjeldatud enneolematust kaabaklusest küllalt: veel surivoodil paneb ta oma pojale südamele tappa väejuht Joab, kuna ta ise vande tõttu ei saa enam vanale võitluskaaslasele kätte maksta. Pärast on ta aga üldse läbi. Kui Kyros (*Pärsia kuningas Kyros II, valitses aastail 539-538 e.m.a. – Toim.*) lubas juutidel naasta koju Palestiinasse, siis – nagu arvab Delitzsch – ei toimunud mitte prohvetite poolt ennustatu, vaid enesestmõistetav: enamus köhis Siioni peale ja jäi lõbusalt istuma mõõtnatult rikkasse Babülooniassa, hangeldades seal kuratlikult edasi. [46] Selle kohta öeldakse siis: „Paabeli vete ääres me istusime ja nutsime, kui me Siionile mõtlesime.“ Rahvasuu teab paremini. Ta ütleb: vesistasid ja nutsid Paabelit taga.“

„Aastal 1267,“ oskasin ma öelda, „oli Jeruusalemmas vaid kaks juudist elaniku; maailmasõja ajaks oli juutide arv kasvanud kogu Palestiinas kõigest 120 tuhandeni [47], kuigi tee sinna oli neile ammu avatud ning puudust polnud ka ressursidest. Ülejäänud 20 või 24 miljonit või veelgi rohkem miljoneid – täpselt ei saa seda öelda, kuna mitte meie, vaid juudid loendavad – toitus kõikjal maailmas teiste higist. Kuidas suudab väike Palestiina ükskord seda hiigelmassi mahutada, las mõistab seda see, kes suudab.“

„See pole ju ka vajalik,“ vastas ta. „Peamine, et see paberil kirjas on. Iisrael on ennast välja valinud, tema ahelad langevad, uue jumalariigi päike kerkib Siioni kohale! Milline näitemäng! Lõpuks lunastatud! Kõik tarduvad aukartusest. Juudid aga irvitavad.“

„Nüüd resolutsioon,“ tahtsin ma jätkata...

„Just nii,“ hüüdis ta, „s i n see esile kerkibki! Täpselt siin kargab pörsas kotist! 1919. aastal juutide üldkongressil Philadelphias vastuvõetud resolutsioon! „J u u d i d o n u u e j u u d i r i i g i P a l e s t i i n a k o d a n i k u d , k u i d n e i l o n s a m a l a j a l k o d a n i k u õ i g u s e d k õ i k j a l , k u s n e i l e l a d a m e e l d i b.“ Seda tuleb lugeda kaks korda, ah mis, sada korda, muidu võiks seda jultumuse *non plus ultra*’t pidada rumalaks unelmaks. Inglased on Suurbritannia riigi kodanikud; igal inglasel, kel meeldib elada Saksamaal või Prantsusmaal või Itaalias, on ka seal kõik Inglise kodaniku õigused, samal ajal aga ka kõik kodanikuõigused riigis, kus elatakse! Kujutage ette, millist raevukisa oleksid tõstnud mitte prantslased või itaallased, vaid j u u d i d , kui inglise rahvas oleks tõepoolest sellise otsuse vastu võtnud! Juutide üldkongress aga sõnastab oma otsuse kategooriliselt nagu käsu.“

„Juudi omapära arvestades,“ lisasin ma, „tuleks siin ette veel erilisi üllatusi. Suur Cohn sai Saksa riigi presidendiks. Ametlikult elab ta Berliinis. Aga kas seda teatakse kindlalt? Võib-olla elab ta tegelikult Jeruusalemmas. Ja korruga ei ole suur Cohn mitte ainult Saksamaa, vaid ka Palestiina riigipea. Mõnus väljavaade sõja puhkemise korral.“

„See oli juutide ü l d kongress,“ kordas ta, „kogu maailma juutluse esindus, seega ka sionistide oma! Asja sisu: juudid jäävad sinna, kus nad on; ja uue Siioni eemärk on esmalt tugevdada nende poliitilist seljatagust, teiseks upitada nende kõrkust, lõpuks aga – ja seda eelkõige – anda neile paik, kus ükski inimene ei saaks enam nende röpaseid käsi näha. Nagu Cicero päevil, rändavad usklikud palverändurid siis aasta-aastalt taas Jeruusalemma, et templi jalamil vahetada rohkelt asju paljude heade nõuannete vastu. Teisisõnu: relvaladu ja kõrgkool üheskoos. Milleks oli väiksemal kujul iga geto. Seal said nad südamerahuga kaubitseda ja kokku kuhjata, aga ka piisava põhjuse valjult kisendada vangistamise üle. Ma arvan, et saime nüüd juudi natsionalismi osas selgust.“

„Seega ei natsionaalne ega internatsionaalne,“ kinnitasin ma. „Aga mis ta siis on?“

„Tavaliste mõistete põhjal,“ kehtis ta õlgu, „ei saa seda määrata, üks ülemaailmne liigkasuvõtmine, kord aeglane, kord galopeeriv. Kõikjal ta imeb ja imeb. Alguses upsaka ülekülluse, lõpuks kuivanud mahlad. Nähtavale ilmunud sionism on selle lähtepunkt. Ta on varjatult seotud hiiglasliku kasvajaga. Vastuoludest pole märkigi.“

„Nagu kuulda,“ naersin ma, „on ka hundid lõhestunud kahte leeri. Üks pool on kindlalt veendunud, et tuleb lahkuda lammaste maalt ja kuskil isekeskis taimetoidust elada.“

IV

„On vaid see,“ vandus ta, „ja seda tuleb üha uuesti meelde tuletada ning sellest tuleb rääkida: „V a l e t a m i s e s u u r m e i s t r i d!“ Kui see hetkekski unustada, oled juba pettuse ohver. Loomulikult, ka meie valetame, kuid esiteks mitte vahetpidamata ja teiseks – oskamatult. Iga mittejuudi juures, olgu ta kuitahes kogenud, märkab hea inimestetundja valetamist; ent juudi külmaverelisuse tõttu ei saaks sellest aru isegi Sherlock Holmes. Hämmeldusse satuks juut vaid siis, kui ta kogemata tõtt räägiks. Teeb ta seda tahtlikult, on tal mingi tagamõte ning siis on ka tõde vaid järjekordne vale.“

„Juba L u t h e r,“ vastasin ma, „hüüdis juutidele: „Sa pole sakslane, vaid petis, mitte võõramaine, vaid võlts“; [48] üleüldse on juudi teine nimi: valetaja!“

„Kõik, kes teda tunnevad,“ vastas ta, „alates vaaraodest kuni Goethe ja meie ajani, ütlevad nii; ning seda räägivad kõik väljasurnud ja elusad keeled: kreeka, ladina, pärsia, türgi, saksa, inglise, prantsuse, jaapani, mida vaid soovid. Tuleks arvata, et need ühesugused hukatuslikud otsused üle kogu maailma peaksid meie posijatele ja teadmameestele veidigi mõtteainet pakkuma. Aga Jumal hoidku! Isegi K r i s t u s t ei võta nad kuulda. Kui ta kriiskava välkuvate silmadega juudikamba keskel seisab ja kogu sellele põlgusväärsele seltskonnale kukuvad sõnad: „Teie olete oma isast kuradist ning tahate teha oma isa himude järgi. Tema on mõrtsukas algusest peale, ta ei püsinud tões, sest temas ei ole tõde. Kui ta räägib valet, siis ta räägib enda oma, sest ta on valetaja ja vale isa.“ [49]; siis on see meie posijate ja teadmameeste jaoks nõnda, nagu oleks üks väikelaps midagi ebaselget soninud.“

„Kuna nad endale sisendavad, et see on Issanda heatahtlik manitsus oma armsale Iisraeli rahvale,“ rõhutasin ma irooniliselt. „Olen veendunud, et kui oleks teada, et juudid roomasid tollal neljakäpukil ringi, siis oletaksid meie tähenärijad seda ka Kristuse kohta, nii maiad on nad nägema temas pesuehtsat heebrealast. Kusjuures see polegi nii väga mööda: piltlikult öeldes ongi juudid alati neljakäpukil liikunud.“

„Ja Kristus,“ jätkas ta valju häälega, „mitte kunagi teisiti kui s i r g e s e l j a g a, mitte kunagi teisiti kui o t s e k o h e s e l t! Pagana pihta, mitte ära tunda, kuidas seal seisid teineteise vastas põhimõtteliselt erinevad maailmad! Mismoodi oli Palestiinas pärast Babüloonia vangipõlve? Suur mittejuutidest alamkiht ja nende kohal jõukas liigkasuvõtjast juut. Nii on kirjas Nehemja raamatus. Sombart sõnab, et enam selgemalt ei saagi seda öelda. [50] Oluline punkt: tegelik elanikkond, suur hulk rõhutatud põllutöölisi, oli hoopis teisest rassist kui heebrealased. Tasapisi sunniti neile peale juudi usk. Kristus ise vihastab selle üle: „Te rändate läbi mered ja mandrid, et pöörata kas või üks oma usku ja kui see sünnib, siis te teete temast põrgulise, kahevõrra niisuguse, kui te ise olete.“ [51] Selgelt on öeldud: ta tuli Galileast j u u t i d e maale. [52] Galilea oli „paganlik“, maakeeli: veel vähe uskupööratud, mille elanikkond eriliselt „pimeduses istus“, nagu rumal jultunud juutlus seda endale ette kujutas. [53] Sellest lähtuvalt lausuti sageli: „Kas Naatsaretist võib tulla midagi head?“ ja „Oled ka sina galilealane? Galileast ei tõuse ühtki prohvetit“. [54] Nii kindlalt on heebrealased veendunud Kristuse mittejuudi päritolus, et nad arvavad ta vihatud samariitlaste sekka. [55] Lugege vaid! Selliseid näiteid on veel palju.“

„Sellel, mis temasse kui rahvasse voolas,“ kinnitasin ma, „ükskõik, kust see ka pärines, ei olnud sisemiselt midagi juutlusega ühist, või igatahes niivõrd vähe, et variserid on selle üle vihased. „Rahvas, kes ei tunne käsuõpetust, on neetud,“ ütlevad nad sulastele, kes olid ilmaasjata läinud Kristust kinni võtma.“ [56]

„Mulle piisas juba Petlemma lastemõrvast,“ lausus ta. „Juudid ei tapa ju iseenda järelkasvu. Kõik lapsed Petlemmas ja selle ümbruses, on kirjutatud. [57] Ma lasen end üles puua, kui see ei toimunud Galileas.“

„Sama lugu nagu Egiptuse esmasündinud poegadega,“ vastasin ma. „Ainult et sel juhul andis Jehoova ise käsu, niisiis on see mingil määral religioosne tegu, seega suure mastaabiga riitumõrv. Sellega kaasnes lihavõttetalle traditsiooni asutamine. [58] Kahtlane.“

„Miski,“ lisas ta, „ei reeda juutide halba süümet selgemini kui nende jultunud väide, et nad ei olevat kunagi toonud inimohvreid. Paraku on aga kogu Vana Testament neid täis! Enamik hukkamisi toimub Jehoova nimel. Abrahami kavatsusest iseenda poeg ohverdada ei taha ma üldse rääkidagi. Esiteks selleni ei jõutud; ja teiseks näib see lugu olevat väljamõeldis. Pimeda kuulekuse eest saadav tasu suurendab juutide fanatismi. Jefta tütre ohverdamisega on aga hoopis teisiti. Vanamees (= Jefta. – Tõlk.) oli „hoorapoeg“, seega mitte päris koššer, mõneks ajaks ka Iisraeli laste hulgast ära aetud. Alles hädas tõid nad oma „võitlusliku sangari“ tagasi. [59] Tütar oli tema ainukene järeltulija. Ja tütar ohverdati. Vähima vastuoluta; maailma enesestmõistetavaim asi. Niisiis vana tava kohaselt. Nüüd tekib küsimus, miks pidi ta eelnevalt veel kaks kuud oma neitsilikkust taga „nutma“? Ta oli ju puutumatu ja jäi ka lõpuni selleks. Nutmine toimus seega ette. Kellele oli õis määratud? Kas Jehoovale? Või mõnele Jehoova asendusmehele rabide tsunftist?“

„Juba V o l t a i r e,“ lisasin ma, „on jahmunud „Issanda osast“, mille juudid arvasid korduvalt neitsisaagi jagamisest välja, et teda „needa“. Ta küsis: mida tüdrukuga tehti? Juudid ei tundnud ju kloostreid? Kui „Issanda osa“ ei olnud veri, mis see siis oli?“ [60]

„Pea liiva alla pista nagu jaanalind,“ ütles ta, „selle juures tagumikku näidata ja siis teha, nagu ei näeks keegi midagi, on ja jääb juutide taktikaks. Alates ajast, kui heebrealased murdsid sisse kultuurimaailma, kajab see pidevatest süüdistusest, et juudid kasutavad religioossetel eesmärkidel mittejuutide verd. Vana-Rooma riigis, mauride Hispaanias, kristlikus Hispaanias, Prantsusmaal, Saksamaal, Poolas, Venemaal, kõikjal läbi aastatuhandete ilmub see ühesugune kuulujutt. On naeruväärne neid – olemuselt erinevate – rahvaste visasid süüdistusi väljamõeldisteks nimetada. Et juudid seda teevad, on endastmõistetav. Raudse enesekindlusega vaidlevad nad vastu, et neil ei olevat eales sellist vereriitust olnud. Ja Otto Hauser usub nende juttu. Meil ei ole põhjust, kirjutab ta, nende kinnitustes kahelda. [61] Või nii? Ning Jefta tütar? Ja egiptlaste esmasündinud pojad? Ning „Issanda osa“? See oli ju vereriitus, nii nagu raamatus defineeritud. Enam selgemini kui selle üldtuntud tõsiasja jultunud eitamise kaudu ei saa halb südametunnistus end reeta.“

„Kuid see mõjub,“ vastasin ma. „Me ei oska ju lugeda; ja kui me kord oleme midagi lugenud, unustame selle. Katoliku kirik on terve hulga ohverdatud lapsi õndsaks, isegi pühaks nimetanud. Nende hulgas on Püha Rudolf, endise Austria kroonprintsipi kaitsepühak. Kes seda veel mäletab? Nähtavasti isegi mitte enam vaimulikkond ise. Luther [62] ütleb juutidele näkku, et nad „varastavad ja ohverdavad“ lapsi. Aga ka seda, et nad annavad „suuri rahasummasid ja on valitsejatele sellega kasulikud“. See on vana meetod, kui asi täbaraks läheb. *Fiat justitia!*“

„Mõnikord,“ lausus ta, „ei olnud sellest siiski abi. Kui palju on aega möödas sellest, kui Poolas mõisteti rituaalmõrvas süüdi ja surma juut H ü l s n e r? [63]“

„Talle anti aga armu,“ nentisin ma, „ta sai eluaegse vangistuse. Revolutsiooni käigus aga üldse vabaks.“

„Mis sellest!“ hüüdis ta. „Ta oli süüdi mõistetud! Tõendatult. Kaheldamatult. Ükski juut ei saa seda olematuks teha. Nagu ka p r e e s t e r T h o m a s e tõendatud rituaalmõrva mitte. [64] Terve kari juute oli talle kallale tunginud – just linna kõige „usklikuma“ heebrealase majas – ja ta lausa lintšitud; üllataval kombel kõik arreteeriti, eraldati üks teisest ning kõik eranditult tunnistasid kuritegu. Nende kirjelduste koletud üksikasjad kattuvad nagu šabloonid.

Tungiv nõue last vaktsineerida, üliviisakas vastuvõtt – soovite suupisteid? –, järsk haaramine ja kinnisidumine, vedamine tagatuppa, öö ootamine, kõri läbilõikamine, vere korjamine – ülemrabi juba ootab, et saaks seda pashapühal hapendamata leibadele lisada –, riiete põletamine, laiba tükeldamine, jälgede kõrvaldamine. Samm-sammult täpne kattuvus. Üksi maailma piinamine ei saavutaks sellist tulemust, kui Iisraeli lapsed ka maa mustaks valetaksid. Tulemus: kümme juuti mõistetakse surma. Hukkamine peab toimuma koheselt. Aga...“

„Seda ei toimu,“ katkestasin ma teda kibedalt. „Egiptlaste valitseja Mehmet Ali juurde – igavene raiskaja ja võlglane – saabusid Pariisist juudid Crémieux [65] ja Montefiore, üks kavalus, teine rikkus ise, nende selja taga seisis veel Rothschildi õukond [66], ning näed sa – kümme juuti saavad armu ja lastakse vabaks. „Ma armastan juute. Rõõmuga annan nende kahele esindajale oma sümpaatia tõestuse,“ vastab õilis Ali kahele kaubitsejale. Seejuures vaadates maia näoga otsa oma varahoidjale.“

„Aga ta ei olnud nii alatu,“ kuulsin ma, „et oleks kurjategijad s ü ü t u k s tunnistanud. Vangid on vabad, sellega punkt! Revisjoni, palun, ei! See ei tooks midagi head. *Adieu*, mu härrased! See oli kõik, mida juudid nõudsid, sellest aga piisas, et kaks aastakümnet hiljem [67] kaabakas Crémieux tribüünilt kiitis, et tema ja Montefiore olevat „suure Mehmet Ali kohtu jäledale laimule lõpu teinud“. Ta sai seda kergesti teha, kuna ametlikud protsessi toimikud peagi kadusid. Ei olda asjata minister. Õnneks eksisteeris veel teisi, silma- ja kõrvatunnistajate poolt edasi antud raporteid. „Kirjad, mis nendeni e i jõudnud“. Ning see on peamine.“

„Nii üdini halb,“ märkisin ma kõrvaliselt, „Mehmet Ali ei olnud, aga piisavalt alatu, et andis juutide kättemaksuhimule välja isiku, kes juhtis rituaalmõrvade uurimist. Mingil ettekäändel lasti ta siis hukata. [68] Ka Türki kohta näivad mulle sobilikud olevat Werner Sombarti sõnad: juut ja vürst sammuvad käsikäes läbi sajandite nagu Mefisto ja Faust.“

„Kuni vürst tee peal kadunuks jääb,“ noogutas ta. „Seal me nüüd oleme. „Ning Joosep nuttis kaua“. Peale väheste erandite pole meie monarhidega kunagi hästi olnud. Ükski ei saanud juutideta hakkama. Ka kõige ausameelseimal neist, F r i e d r i c h S u u r e l oli kolm abilist – Ephraim, Moses Isaac ja Daniel Itzig. [70] Ah et neil ei olnud võimu? Ma ütlen sulle: vaid üksainus juudi jalarätt reostab kogu õhu. Mis siis juudile korda läheb? Raha, loomulikult; aga vaid sellepärast, et see annab talle mõjukuse, võimu. Ning selle mõjukuse, selle võimu ta saab. Otse või kaudselt. Kes tema liimile läheb, see saab ühel kenal päeval ta haaret tunda. Otse või kaudselt. Ainuüksi juba juudi halb kuulsus annab pleki ja peletab rahva usalduse. See talle sobib, seda ta tahab. „Väljast Friedrich, seest Ephraim,“ pilkasid preislased Friedrich Suure valemünste. Kui kuningas suri, väljendus tänamatus „karmi“ rügemendi needmises. Juudi press oli ridade vahel head tööd teinud. Friedrich „Ainsa“ riigiidee oli tema mälestuse kaudu lõrtsitud. Sellest peale läks kiirelt allamäge, alates juutide emantsipatsioonist Friedrich Wilhelm III ajal [71] ja juudi marksismist keiser Wilhelm I ajal kuni juudirevolutsioonini Wilhelm II ajal. „Börs on meie päevil omandanud sellise mõjuvõimu, et saab oma huvide kaitseks sõtta saata relvastud väed,“ kirjutas vana M o l t k e oma teoses „Saksa-Prantsuse sõja ajalugu“. Miks, seda truu monarhist kahjuks ei maininud.“

„Parem mitte soovitada,“ tõstsin ma esile, „igauhel tema kombel õndsaks saada. Eelduseks oleks pidanud olema korralik meelsus, tõeline usk, mitte aga hädine variserlikkus. Seda erinevust tulnuks selgelt rõhutada. Seda aga ei tehtud ja rahavahetajate religioonil oli selge eelis. Kristus polnud nii tolerantne. Piitsaga tegi ta „kuradi laste“ pahategudele lõpu. Kuid siiski ütles ta: „Armastage oma vastaseid!““

„Rahu, jah,“ märkis ta. „Seda, kes on õige vastane, avalik, minupoolest kuitahes jõhker, saab ka armastada, teda saab vähemalt austada, ning seda pidas silmas ka Kristus; aga et meie võtame südamesse puhtad elajad, inimesed, keda ükski armastus maailmas ei takista meie hinge ja keha mürgitada, ja neid talume, seda ei näinud Kristus isegi mitte unes, ta ei tee seda

ju ka ise. Vastupidi, ta virutab vastu, nii kõvasti kui suudab; ning see, mida ta närukaeltele näkku ütleb, on leppimatus ise. Oleks alles tore religiooniasutaja, kelle tegude ja õpetuste vahel oleks selline vastuolu! Kõik see on jama. Miks pole „usklikud“ kunagi selle järgi talitanud? Nemad kõige vähem. Ka kõige korralikumast vastast jälitavad nad surmani, õigemini ainult teda. Kõige kavalama kaabakluse ees aga pigistavad silmad kinni. Baieri Rahvapartei teab täpselt, et me võitleme rahvuse kristlike põhimõtete eest tagamõtteta; ta teab aga ka, et nii kaua, kui ta ei muutu, ei näeks me vaeva koos temaga, ei s a a k s k i seda näha; ja nii on ta pigem juudiga, kuna loodab tema abil võimul püsida. Küll ta veel imestab. Näilist sõbralikkust teeseldes kasutab juut neid ära ja kui ta valitsusohje peos hoiab, ajab nad koos skorpionidega timuka juurde.“

„See on ilmne,“ nõustusin ma temaga, „meiega nad seda kogema ei peaks. Me ei mõrva, veel vähem iseenda verd ja liha. Meie poolest võiksid need härrased uuesti tüüri juurde saada, kui see seapesa on ära koristatud ja nad näevad, mil määral meil õigus oli. Valitsemise enda nimel me ei tegutse. Aga me soovime sakslust, tahame tõelist kristlust, nõuame korda ja kasvatust, ning tahame selle nii hästi tagada, et ka meie lapsed või lapselapsed ei saaks selle juures midagi muuta.“

„Nad ei pea seda võimalikuks,“ ütles ta, „ja sellepärast peavad nad me programmi sõnakõlksuks, samasuguseks paljaks fraasiks nagu nende endi oma. See aga o n võimalik, see on isegi k i n d e l; kui see ka üleöö ei sünni. Aga tuleb teha algust. Eales ja kusagil ei ole olnud tõeliselt sotsiaalset riiki. Kõikjal ja alati andus ülemkiht hoopis enam põhimõttele „mis on sinu, on ka minu“ kui põhimõttele „mis on minu, see on sinu“. Kui nüüd vihane alamkiht teeb sellesama vea, on see nende „ülitarkade“ teene. Mõlemast on juudil kasu. Ühed muretsesid juutidele tehingud ja teised viisid neid ellu. Sellepärast pöördume mõlema vastu. Laiutamine leiaks meie juures samamoodi lõpu kui orjus. See on aaria, see on kristlik maailmavaade. Selle juured asuvad meile kaasasündinud mõistlikkuses, varem ebateadlikult, Kristusest saadik teadlikult.“

„Õige,“ vastasin ma, „meie rinne on nii vasak- kui parempoolsete vastu. Siit tuleneb tegelikult imelik asjaolu: meid tõrjutakse kahest suunast, kes seejuures veel teineteise vastu võitlevad. Punased sõimavad meid reaktionäärideks, ja reaktionääridele oleme me bolševikud. Nii seal kui siin puhub meie vastu sõjasarve juut. Alamkiht ei näe teda, veel ei näe, ja seetõttu rumalusest vihkab meid; ülemkiht näeb teda, kuid arvab, et saab teda kasutada omakasu eesmärkidel, ja kukub meile selga pigem süümetusest. On vaja suurt hulka usku, et siin mitte julgust kaotada.“

„Jumal tänatud, seda on meil kuhjaga,“ tõusis ta püsti. „Pole ühtki sõna, mis oleks meil nii südamest lausunud kui: „Ärge kartke!“ Ning seda olevat üks juut öelnud? See igavese hirmu sünnitis? Hullumeelsus!“

„Võltsing on ju ilmselge,“ nentisin ma. „Johannese evangeeliumis selgitab Johannes samariitlastele, et „heaolu tuleb juutidelt“, ja paar peatükki edasi hüüab samas evangeeliumis juutidele „te pole jumalast“, rõhutades seal isegi, et tema kõneleb küll tõtt, ent Abraham seda e i teinud. [72] Mitte olla Jumalast ja omada isaks Saatanat on üpris võrdväärne. Ja sellest kandist peab tulema lunastus? Pimegi märkaks siin selget mustkunstnikutrikki. Seesama pettus on seal, kus Kristuse kohta öeldakse, et ta ei tulnud seadust kehtetuks muutma, vaid seda täitma. Ei mingit hämamist jne. [73] Lollus! Igal sammul r i k u b ta seadust, selge tahtlikkusega! Isegi oma jüngritele soovitab ta seda mitu korda. Ta läbib nendega sabati ajal vilja, mis on keelatud; sünagoogis sööb ta leiba, mida tohivad vaid preestrid õgida, ja laseb ka oma saatjatel seda maitsta; ta kutsub avalikult üles söögiseadustest üle astuma [74] – omamoodi „täitmine“! Kogu mõttetu lalin on vaid selleks, et lasta meid uskuda tema pärilikku aukartust juudi tagumikureligiooni ees.“

„Sa puudutad,“ toksis ta mulle sõrmega rinnale, „juudirassi sünnipärase alatuse peahoova. Rahvas, kes on esile toonud lunastaja, p e a b ju väljavalitud olema! Kas märkad midagi,

kallutatud lugeja? Siinkohal olid rumalad lehmad nii rumalad, et lasksid oma võltsingute kõrval sisse avaliku vastuolu. Kui maailm ei oleks olnud nii pahaaimamatu, oleks ta pidanud selle hookepookuse läbi nägema.“

„Noh,“ pilgutasin ma silmi, „võib-olla olid hoopis nemad targad. Ma mõtlen: nii targad, et olla piisavalt targad olla mitte targad. [75] Meenuta Lutherit! „Juutidel meeldib oma asju ajada kahtlaselt ja teha mitte midagi kindlat,“ kirjutas ta. [76] Nende taktika eesmärk on ikka ja jälle segaduse tekitamine. Kemplemine Kristuse ümber oli vältimatu. Ja see on neile meelepärasem kui üldine usk „juut“ Kristusesse. Et teoloogid, nimelt protestantlikud, toovad selle valelegendi üha uuesti esile, sellepolest tunnevad nad oma Pappenheimereid.“

„Puhas teoloogia,“ ütles ta, „on arvata Kristust kuuluvat rahva sekka, kelle religiooniraamatud [77] teda järjekindlalt taga sõimavad kui „hoorapoega“, „kasvatamatut looma“, „poodut“, „sõnnikuhunnikule maetud koera“ ja kalduvad lootusele, et ta „hukataks põrgus sita sees“. Siin peab peast kinni hoidma psühholoogiliste teadmiste üleküllusest. Pole siis ime, et hiljuti riietasid Tübingi teoloogiastudengid oma kateedri auks end tõsimeeli heebrea preestriteks ja laulsid pidulikult ringkäigul psalme. [78] Liberaalne ajaleht „Mecklenburgische Zeitung“ nimetab seda veel „teaduse ja rahvalikkuse meeliülendavaks ühendamiseks“. Loomulikult.“

„Õndsad on tobud,“ pomisesin ma, „sest neid kutsutakse idiotideks.“

V

„Alati,“ alustas ta, „oli juut platsis, kui oli vaja midagi uut ja olulist ära rikkuda. Justkui jahikoer haistab ta endale ohtlikku ning üritab sellest siis iga hinnaga hoiduda. Tema eesmärk on võltsimine, moonutamine või vähemalt ladviku ümberveenmine. Schopenhauer nimetas teda „inimkonna rämpsuks“, „loomaks“, „valetamise suurmeistriks“ – ja mida teeb tema? Ta asutab Schopenhaueri Seltsi. Ka Kanti Selts on tema looming, olenemata sellest – või pigem just sellepärast –, et Kant kuulutab juudid „petturite rahvuseks“. [79] Sama lugu on Goethe Seltsiga. „Me ei talu juuti oma seltsis,“ ütleb Goethe. [80] Ta luuletab: „Neil on usk, mis annab õiguse võõrastelt varastada.“ [81] „Ning see kaval rahvas näeb vaid üht teed: kuni püsib kord, niikaua pole tal midagi loota,“ jätkab Goethe. [82] Eelkõige rõhutab ta: „Mina väldin kõiki juute ja juudiseltsimehi.“ [83] Kuid asjata. Juudi Goethe Selts eksisteerib. Ja ta eksisteeriks ka siis, kui Goethe oleks selle üheseltmõistetavalt kaabaklusena ära keelanud.“

„Sama õigusega,“ lisasin ma, „võime me mõlemad astuda Talmudi ühingusse. Milline häbematus ikka! Täiesti arusaamatu.“

„Juudi jaoks aga mitte,“ lisas ta. „Tema jaoks ei eksisteeri häbematust. Tema jaoks on olemas vaid kasu või kahju. Teda teise mõõdupuuga mõõta tähendaks osta pörsas kotis.“

„Meie posijad ja teadmamehed,“ vastasin ma, „talitavad aga kõik nõnda. Goethe, Kant ja Schopenhauer näivad neile mõttetus jutustajad olevat.“

„Ah mida, Goethe!“ löi ta käega. „Isegi püha Aquino Thomas ei lähe neile tegelastele korda. Suur kirikuisa kirjutas kord [84], et juudid, kes on kristlastega ühte paati istunud, mängivad omapärast rolli: kuni kristlased on hõivatud paadi juhtimisega, tühjendavad juudid varakambreid ja puurivad auke. Sellel bandel tuleks varastatud kraam käest võtta ja nad aerude külge aheldada. Milline julmus! Kui ebakristlik! Vaesed juudid! Kellelt saab nii palju õppida! Seda teame m e i e, kuid dr Heim ja Schweyer veelgi paremini. Oleme nigu oleme! Ja maailm sõidab rahu edasi, olles valitsetud sellesama tarkusega, millega teda valitseti juba Joosepi-aegse vaarao ajal.“

„Ja nimelt riigimeeste poolt,“ täiendasin ma, „kes suure valitsemise tõttu ei märkagi, et mitte nemad, vaid teised valitsevad. Tsaar Nikolai, kes allus samale enesepettusele, sai seetõttu kuuli pähe. Juba 1840. aasta paiku laskis Disraeli [85] seda meil aimata. „Vene

saladiplomaatiat organiseerivad juudid,“ pläriseb ta välja. Ka „suurest pöördest, mida Saksamaal ette valmistati“, rääkis ta nii mõndagi, eelkõige, et „see toimub juutide juhtimisel“.

„Iga suurem pööre,“ lausus ta, „olgu hea või halva suunitlusega, on toimunud juutide juhtimisel. Alatu algega murrangud olid üleüldse juutide töö; ning kõik õilsad said juutide abil suunatud sogaesse sõiduvette. Mis nende esimeste juutide nimed olid, kes kibekiirelt noorele kristlusele sappa haakisid, ei puutu asjasse. Need olid aga igal juhul juudid. Vanas Testamendi võltsingud ei lase selles kahelda. *Cui bono?* Kellele need kasulikud on? Vaid juutidele. Niisiis! Paulus oli rabinaadikandidaat. Tema tegelik nimi oli Šaul, Saulus. Niisamuti nagu Maximilian Hardeni nimi oli Isidor Witkowski; Karl Marx oli Mordochai; Ferdinand Lassalle oli Lassal; Trotzky oli Bronstein; Béla Kun oli Kohn; Zinovjev oli Apfelbaum; Lenin, kelle juudid nüüd omaks võtavad, oli küll Uljanov, aga see pole kindlasti veel ta pärisnimi. Nagu liivaterad mererannas, nii arvukad on juutide nimemuutused. Petmise eesmärk saab vaid lollpeale märkamatuks jääda.“

„Kurt Eisner,“ kinnitasin ma kogemusest, „võitles Münchenis käte ja jalgadega selle vastu, et ta nimi ei ole Salomon Kosmanowski. Kuid see ta nimi oli.“

„Et Šaul,“ jätkas ta, „valis esialgu roomapärase nime Saulus ja siis laskis end ristida Pauluseks, annab mõtteainet. Lisaks ka asjaolu, et ta vaevu lendama õppinud kristlasi alguses erilise julmusega taga kiusas. Ma ei tea. Massimõrvarid, kellest saavad hiljem pühakud, kas see pole liiga suur ime? Juut Weininger oletab Kristuse kohta, et too olevat esialgu kurjategija olnud [86]; aga, mu Jumal, kui juut seda ka sada korda ütleks, ei pruugi see ju ilmtingimata tõsi olla. Vähemalt mina arvan nii. Võib-olla on Saksa Panga [87] katoliku järelvalvenõukogu liikmed teisel arvamusel ja jumalapärast ei taha ma neist ette rutata!“

„Ära ruttu kunagi ette, lase suurtel enne krabada,“ tsiteerisin ma kadunud luuletajat Franz Xaver Müllerit, [88] „nad vilistavad teisiti kui meie väikesed viled.“

„Vägagi teisiti,“ märkis ta kuival. „Lausa paha hakkab. Neid, kes kõik on X ajast peale krabanud ametiposte ja -postikesi, saab vaid haletseda. Esirätsepad ja kindameistrid, kes üksteist taevani kiidavad. Mitte sellepärast, et nad üksteisest lugu peaks, vaid lihtsalt ei saada vastastikuste teeneteta hakkama. See on nagu juutidel. Tõeline mees usaldab ainult iseenda jõudu. Vaid karjerist saab saksa rahvale ette heita, et see ei hoia kokku. Sest kogemus soovib talle muidugi lutikalikku kahjurimeetodit. Hädas ei saada hakkama ilma lähedaste sidemeteta; aga mis on meid hätta viinud? Just üksmeelepuudus paljudel, liiga paljudel meist. See tunneb vaid hetkekasu. Rohkemat ei olnud aga vaja kui olla m e h i n e. Siis võiks sündida see, mis peab sündima. Ühine v a i m oleks vastupandamatu. Kannatust! Küll me seda veel kogeme. Me ei ole veel omadega õhtal!“

„Üleüldse,“ ütlesin ma, „see igavene möla: juut tuleb võtta eeskujuks! Kui ta on nii kaugele jõudnud, miks siis on nii, et keegi ei taha olla juut? Kuna see jutt tema „kaugele jõudmisest“ on vaid pettus. Seda tajub igaüks. Saastata kogu maailma, olla pidevalt varitsuses, mitte ühtegi minutit muretult iseendale kuuluda, alati „kus on äri? kas ta teeb mulle halba? kuidas saaksin end paremini külge haakida?“ Jah, kurat võtaks, nii ei taha ükski koer elada! Siin pean ma taas Lutherit esile tooma. „Neil on kaelas tuhat korda hullem kättemaks kui meie seda neile üldse sooviksime,“ ütles ta. [89] Ja nii see ka on.“

„Isegi mitte alateadvuses,“ lausus ta, „pole juudil vähimatki aimu kaduvikust. Suur arvestusmeister näeb vaid seda, mis aastatuhandete jooksul on möödunud, ja usub selle imelisusesse, mida ta Abrahami aegadest alates meie vastu saavutanud on. Tegelikuses seisab ta aga sisemiselt samal kohal kui tollal; kui ta väline käitumine ka teise mulje jätab. Nagu tollal, ei suuda ta kõike ise teha, nagu tollal, on ta ka täna sõltuvuses rumalast „pööblirahvast“ ega ole selle nõrdimuse ning pahameele eest kaitstud. Nagu tollal, peab ta oma positsiooni kindlustamiseks sepitsema intriige ja riukaid, valetama ja võltsima. Ning see,

mis toimus tollal Egiptuses – võitlus bolševike hordide vastu, toimub tänagi, lahingute vahel on vaid näilised pausid. M i l l a l langeb aga otsus? Enne veel, kui jõutakse lugeda kolmeni.“

Ta tõmbas käega mõttesevajunult üle lauba. „Kahju,“ mõtlesin ma, „et seda ei saa koosolekutel esitada. Seda tunnetaks ju paljud, vaagida suudaks aga üksikud. Selleks pole aeg veel küps.“

„See on vanade sündmuste ühtsus,“ kõnelesin ma, „kui vana O s w a l d S p e n g l e r seda uneski näeks. [90] Too usub nimelt, et kui ta kõikvõimalikud jupid kokku paneb, on tulemuseks „jumala elus rüü“. Ning kuidas ta asju pliiatsist välja imeb. Mine riimi või ma söön su ära. Iga hinna eest vaimuhiilgust näidata, täielik edevus, mis lausa närvidele käib. Ma pean teda juudiks. Juba mahukas reklaam, mis ta raamatu ilmumisel lahti läks, kõneleb selle kasuks.“

„Luiskaja,“ lisas ta, „suudab üle kuuesaja lehekülje kirjutada, kordagi mainimata juudikatku. Sellest piisab.“

„Niisamuti nagu T h o m a s M a n n,“ nõustusin ma, „oma raamaturämpsus „Apoliitilise vaatlaja poliitilised tähelepanekud“. Juut? Oh sa heldeke, tolle unustasin ma ära! Mis rolli ta üldse mängib? Ta ei ole mainimist väärt.“

„Kas tead, kes samamoodi teeb?“ küsis ta lühidalt. „P a u l u s nimega S a u l u s, [õige] nimega Š a u l! Siin ja seal kord pooleldi karm, pooleldi kurblik sõnavõtt „ümberlõigatute“ vastu – see on kõik. Kõige olulisema, juutide iseloomutuse, nende kuratliku salakavaluse, nende koletu Jehoova- ja talmudiebausku kohta ei tule talt piiksugi. Kui keegi seda teemat valdab, siis just tema. Paremini kui keegi teine teab ta, et kõigi maailma rahvaste seast vajavad hingehoidu eelkõige juudid. „Ärge minge paganate juurde, minge Iisraeli kadunud lammaste juurde!“ nõuab ju ka Kristus. Paulus ise aga vilistab sellele. Ta läheb kreeklaste, roomlaste juurde. Ja viib neile o m a „kristluse“. Sellise, millega saab Rooma maailmariigi kukutada. Kõik inimesed on võrdsed! Patsifism! Ei mingit väarikust! Ja juut triumfeeris.“

„Mul meenub,“ arendasin ma teemat, „härä Levin ajalehes „Berliner Lokalanzeiger“, kui ta järsku hullunult välja ütles: sellega saaks hakkama vaid juut Pauluse jultumus istuda keset Kapitoolumi ja luua seal õpetus, mis kustutaks Rooma riigi tulukese! Sõna-sõnalt ütles ta nii; ma tean seda, nagu oleks see täna olnud.“

„See tabab naelapea pihta,“ vastas ta, „kuni kristlus toibub Paulusest, võib veel kaua aega kuluda. Ah, küll oleme me heausklikud hinged! Üks juut tapab sadu kristlasi; korraga märkab ta, et ülejäänud muutuvad üha fanaatilisemaks; talle jõuab kohale; ta mängib muutunut, võtab uhke poosi, ja ennäe: kuigi ta teistel apostlitel igal sammul eest põikab, kuulame me andunult tema „võimsahäälset palvust“. Issanda lihtsat õpetust, mida suudab mõista ka kõige lapsikum isik, peame laskma endale „lahti seletada“ heebrealase poolt.“

„Juut,“ märkisin ma, „ütleb selle peale: miks te nii rumalad olete ja iga asja usute? Ning on palju posijaid ja teadmamehi, kes teda suure tarkuse või – nagu nad seda nimetavad – „vaimsuse“ tõttu hardalt imetlevad.“

„Kui see tähendaks,“ vastas ta, „vaid puhtalt sissetulekuid ja väljaminekuid, oleks neil õigus. Keegi Moritz [91] praalis kord, et juudid haldasid saksa rahva vaimset vara. Kahju, et ta ei lisanud, kuidas nad seda haldavad. Ma kardan: kui nad veel mõne kümnendi Goethet oma haardes hoiavad, hakkab saksa rahvas ühel päeval uskuma, et ta pärines Frankfurtist. Aga ka siis on veel inimesi, kes loevad Goethet Goethe silmadega, mitte Moritzi ligase prilliga. Vaevalt on nad just professorid, võib-olla hulkurid. Üks liik, kes ei sure välja, ja nende kätes on vana Goethe hästi hoitud, uut võivad juudid südamerahuga „hallata“. See tuleb neile jätta.“

„Aga kui ka hulkurid juute,“ lisasin ma murelikult, „hardalt kuulavad ja niisamuti liimile lähevad?“

„See on,“ naeratas ta, „hulkurite loomuses, et neil on süda sedavõrd täis, et pea sisse võib lasta ükskõik mida. Öeldakse, kes on vaimult vaesed, suudavad seda. Nad aimavad seda, mida „ei näe ühegi mõistja mõistus.“ Ning hoiavad. Nende pead võib hägustada; oma loomuse üle pole aga neilgi väge.“

VI

„Ning näed sa,“ koputas ta lauale, „üksnes neid peab tänama, et juut „haldab“ meie kristlikku omandit, nii nagu ka ülejäänud kultuuri. Kus nad on? Kus nad olid? Kõikjal kõrgete ja madalate, kuningate ja sõdurite, paavstide ja kerjasmunkade, haritlaste ja võhikute seas. Ainult mitte vaeste hulgas (kui üldse, siis rikkana), ainult mitte tühiste isikute hulgas (kui üldse, siis teadlikuna), ainult mitte ahnete ja täitmatute hulgas, ainult mitte „rahvarämpsu“ hulgas. Siin tunneb juut end kodus. Mis siin vaimse omandina näib, seda ta tõepoolest haldab; see on tema oma. Nagu kuningas Midasel iga asi kullaks muutub, muutub tema jaoks iga sügav mõte kõntsaks. Teiste jaoks aga...“

„Hingeliste hulkurite jaoks,“ lisasin ma vahele.

„Jääb kõik samaks,“ noogutas ta. „On olnud juudi verd paavste. [92] Samuti ei ole kirikul kunagi puudust olnud teistest sama päritolu aukandjatest. Kas see, mida nad esindasid, oli katoliiklus? Ei, see oli juutlus. Vaatleme vaid üht: indulgentsi. See on ehtne juudi vaim. Me mõlemad oleme katoliiklased, aga kas me ei tohi seda öelda? Kas meile tahetakse selgeks teha, et kiriku juures pole kunagi midagi kritiseerida olnud? Just sellepärast, et me katoliiklased oleme, ütleme seda. Sel pole katoliiklusega mingit pistmist. Katoliikluse kohta teame, et ta oleks puutumatuks jäänud, kui ka pool kiriku hierarhiast oleks juutidest koosnenud. Teatud süvenenud inimesed hoidsid teda ikka ja jälle üleval. Tihti vaikides, mõnikord isegi paavsti vastu. Kord oli neid palju, teinekord vähe. Vastavalt vaimule, kes tipus oli. Üldiselt saab öelda, et germaani päritolu paavstid kehastasid katoliiklust puhtamal kujul kui itaallased või hispaanlased. Saksa Hildebrand toetas seda Gregorius VII-na nii nagu ei keegi teine. Nii kaua kui tema oli tüüri juures, oli juutide hukatuslikul võrdõiguslikkusel lõpp.“

„Et,“ ütlesin ma, „nii suursugune paavst eksiilis surema pidi, on võib-olla selle asjaoluga seotud. Kuidagi leiab juut ikka tagaukse kättemaksuks.“

„Kahtlemata,“ vastas ta. „Teda kõikjal jälitada oleks ju meie ajaloolaste A ja O. Selle asemel uurivad nad aga mineviku kemmerguid. Karl Suur kaitses juute agaralt. Kaksteist tuhat saksi, parim germaani veri, kelle ta Verdeni juures hukata laskis, ei näi mulle väga kaugel olevat tema juutidest nõunikest. Ristiretkede selge hullumeelsus kahandas saksa rahvast kuue miljoni inimese võrra. Lõpuks õnnestus Friedrich II Hohenstaufenil mõõgahoopideta, läbirääkimiste abil kindlustada Püha Maa kristlastele. Mida teeb aga kuuria? Paneb vihatu kirikuvande alla, ei tunnista sultaniga seotud lepingut ja hävitab suure edu. Niiditõmbajatele näib ettevõtmine ise seega vähemoluline kui verelaskmine. Lõpuks tuli veel ka laste ristiretk. Kümned ja kümned tuhanded lapsed teel võidukate türgi vägede vastu, ning kõik nad hukkusid. Et see mõttetus pärineks mittejuudi peanupust, ei mahu mulle õieti pähe. Taas meenub mulle lastemõrv Petlemmas. Samuti egiptlaste esmasündinud poegade mahatapmine. Annaksin palju, kui saaksin näha ristiretkede propageerijate ja tagalameeste fotosid. G i o r d a n o B r u n o [93] nimetas juute „hukatuslikuks, pidalitõbiseks ja üliohtlikuks rassiks, kes väärinuks sünnieelset väljajuurimist“. See geniaalne mõtleja põletati tuleriidal. Kas oma väärõpetuste tõttu? Tollal oli Itaalias kirikuvastaseid rohkesti; kuid nende seast haarati just kõige asjalikum.“

„Kuidas on t ä n a p ä e v a l?“ katkestasin ma teda. „Ühe katoliku preestri teise järel piinatavad Venemaal juudi elajad surnuks; mitusada on juba kõrvaldatud; kirik teeb viimaseid hingetõmbeid; Saatanale ja Juudale on püstitatud ausambad; Rooma aga ei suuda nimetada

last õige nimega. Mõnikord väike viide – koheselt taandutakse. Katoliiklus tahab rääkida, juutus aga halvab ta keele. Sa tead ju, mida Trebitsch [94] ütles: Saksamaa muutub bolševistlikuks ja juudid saavad mängleva kergusega Roomast jagu. Juudina peab ta seda teadma.“

„Rooma,“ lausus ta, „võtab julguse kokku; aga alles siis, kui meie oleme julguse kokku võtnud. Vaid saksa põhjalikkus saab maailmal silmad avada. Esile ilmub teine Hildebrand, veelgi suursugusem, ja eraldab terad sõklaist. Ning ühel päeval öeldakse: kunagi oli kirikulõhe.“

„Millal,“ hüüdsin ma, „jõutakse tolleni, kes siin süüd kannab! Kunas heidetakse heebrealane koos oma käomunadega kristlusest välja! Ta on mitte ainult egiptlased, vaid ka kristlased „üksteise vastu üles kihutanud, nii et nad sõdivad isekeskis jne“, ja ta teeb seda ka tänapäeval. Väljast esialgu lõksuseadjana, siis väljapressijana; seestpoolt – ja see oli siinjuures kõige ohtlikum – kristliku hingekarjase maski all. Kristlikud usutunnistused on tulvil juudi ja pooljuudi vaimulikke, evangeelne veelgi rohkem kui katoliiklik. Nii kindlad on nad oma evangeelses võidus, et Dresdeni jutlunud pastor W a l l f r i s c h [95] ütles avalikult: „Ma olen juut ja ka jään selleks; jah, nüüd, pärast seda, kui ma olen kristlikku õpetust tundma õppinud, sain ma alles õigeks iisraellaseks“ ning Hamburgi pastor S c h w a l b [96]: „Ma tunnen end õige juudina ja olen end alati sellena tundnud.“ Kui midagi sellist võimalik on, võib kristlus end maha matta.“

„Ma pean ikka ja jälle naerma,“ ütles ta, „kui mõtlen jutlustaja P a u l u s C a s s e l i kujule protestantismi meistriteoses. Milline silmakirjalik juudilõust, vana, talaaris, lokkidega börsimaakler, ja – juudimisjon! Selgelt on näha, kuidas paks talmudi-juut pika rongkäigu kõverjalgseid pankureid toomkirikusse ristimisvaagna juurde veab. *Hosianna!* Heaolu jõudis nendeni! Peatükk algab juba kenasti. „Iisrael on maailmaajaloo mõistatus.“ Just nii see on: aga vaid nende jaoks, kes asja ei adu. „Kunagine esiisade ja prohvetite rahvas.“ Kunagine? Mida! Ka tuhande aasta pärast on see esikelmide ja võltsprohvetite rahvas. Kaks korda toob kaval hõimuisa Abraham oma naise Saara haaremisse kui oma õe; ja kaks korda tasub see äri end Jehoova abil ära. Prohvetid määratsevad kättemaksu järele nagu metsloomad puuris. Kas ka need, kes kividega surnuks pilluti, nii käitusid, seda ma ei tea. Nende ennustused on imelikul kombel viimse sõnani kaduma läinud. Puuduvad veel psalmistid. Kena lektüür, kui saadakse teada nende magusaks tehtud eesmärkide tegelikud sihid. Meie protestante ei saa enam aidata. „Ausad inimesed, aga libedad sellid,“ ütleb protestant Schopenhauer nende kohta. [98] Piibel ei ole kokaraamat.“

„Lutheri vaim,“ vastasin ma, „näib olevat neile igasuguse mõju kaotanud. Küsimuste küsimuses, juudiküsimuses nad aga vaikivad või üritavad seda „pehmendada“. Ka nende kõige heatahtlikumad teoloogid, nagu professor W a l t h e r [99], nimetavad Lutheri seisukohta juutide suhtes „nii silmatorkavaks, et see mitte ainult kristlaste seas hämmastust ei tekita, vaid pidi ka juutide seas suure pahameele esile kutsuma“. Need kristlased, kes hämmingus olid, ei oleks pidanud seda olema, kui nad ei oleks lasknud end eelnevalt juutide poolt eksitada; ja heebrealaste suur pahameel ei pea meile karvavõrdki korda minema. Kus see siis esile kerkib? Iisrael on selle kohta hiirvaikne. Selle asemel kiidab ta Rooma vastast taevani. „Luther, sa kallis mees,“ alustab Heinrich Heine [100] tõelist rõõmuhümni reformaatori auks.“

„Ta teab, miks,“ pilkas ta. „Kõik juudid teavad, miks nad Lutherit ülistavad, tema antisemitismi ei tee aga märkamagi. Tahtmatult osutas ta neile käsilasteene, ja veel millise! Mida rohkem nad ta autoriteeti esile toovad, seda vähem märkab maailm oma eksimust. Et ta hiljem juute kui katku needis, on ju kibe, aga – kes seda teada saab?“

„Juut G o l d m a n n,“ torkasin ma vahele, „ütleb selle otse välja. [101] „Luther on Vana Testamendi taas au sisse tõstnud“.“

„Selle asemel, et teotada,“ oli vastus. „Ta tõlge oli minu poolest saksa keelele kasuks, saksa otsustusvõimele oli see aga kahjulik. Taevane Isa, milline aupaiste on nüüd saatanapiibli kohal! Lutheri poeesia sillerdab säärast, et isegi Loti tütarde verepilastus saab religioosse aupaiste. Jehoova käsku olla viljakas ja sigida tuli iga hinna eest järgida ka nende kahe õilsa neitsi poolt. Aidaku, mis aitab.“

„Schopenhauer [102] räägib sarnaselt,“ lisasin ma. „Kes Vana Testamenti mõista tahab, peab selle kreekakeelset tõlget lugema, arvas ta. Seal olevat hoopis teistsugune foon, hoopis teistsugune värv, puudub „a i m k r i s t l i k k u s e s t“! Seevastu näivat Lutheri töö isegi „usklik“, olgugi „tihti ebaõige, kohati ilmselt tahtlikult, siiski kiriklikus, loovas toonis peetud“. Luther olevat endale lubanud muudatusi, „mida saaks võltsinguteks nimetada“ jne.“

„Luther mitte,“ tõstis ta sõrme. „Muutnud ja võltsinud on rabid, kes teda kogu aeg tõlkimisel abistasid. Tuleb nimelt osata heebrea keelt. Juudikeel on raske keel. [103] Näiteks usutakse, et sõna „rêa“ tähendab „rahvuskaaslast“. Siis tuleb rabi ja ütleb: see tähendab „ligimest“. Ja nii tõlgitakse: „Armasta oma ligimest nagu iseennast“ selle asemel, nagu oleks õ i g e: „Armasta oma rahvuskaaslast nagu iseennast“. [104] Väike kunsttükk, aga – juutide ligimesearmastuses ei saa enam kahelda.“

„Nimelt „jumalarahva“ pettuse õnge läks ka Luther,“ sõnasin ma. „Ja nii pidi Vana Testament saama talle hea või halva ilmutuseks. Selle pettekujutlusega asus ta raamatu kallale. Midagi muud kui väärtusi ei saa see ju sisaldada. Korruga põrkab ta samm-sammu haaval alatustele. Pettunult vaatab ta üles. Abitult. Nii ei saa ju olla! Sel peab ju teine mõte olema! Ja tõesti, ta loeb ridade vahelt seda, mida pole kirjas. Kõikjal näeb ta viiteid lunastajale. Lunastajale aga ei mõtle juudid uneski mitte. Nende messias pole „hädapätkas“, nagu Heine pilkab Kristust [105], mitte maapealse olemise põlgaja; vastupidi, nende messias on brutaalne koer, kes oma juutidele jäagitult kõik välja võitleb; ta on „s e l l e maailma vürst“. Vahetpidamata öeldakse: „Te õgite maailma rahvaste varad ära ja teete nendest oma au ja kuulsuse“ või: „Alluge mulle, siis annan ma paganad teile pärandiks ja maailma omandiks“. Muuseas, et me orienteeruks: üks on „jumalajoovastuses“ prohvet, teine on „meeleline“ psalm. [106] Lutherist saab sinisilmne ilustaja. Seda kergemini, mida räigemate lõikudeni ta jõuab, nagu „sa ei saa rahvaste seas omama jäävat olemist, ja su jalatallad ei leia rahu“ või „sa saad olema põlatud kõigi rahvaste seas“. Teda haarab kaastunne. Ta arvab, et juudid on murdnud oma jumalikule õpetusele truudust, kuid leiavad tagasitee selle juurde. Et kõigi manitsuspalvuste eesmärk on neid lühikese ketti otsas hoida, ei pane ta tähele. Paljudel parimat laadi kohtadel on hoopis teistsugune eesmärk. S e l j a t a g u s e k a t m i n e. Hiljem ta mõistab seda, aga vaid elusate heebrealaste, mitte nende piibli puhul. „Juutidel meeldib oma asju ajada kahtlaselt ja teha mitte midagi kindlat.“ Selles asi ongi. Kui neid tahetakse pidada eriti alatu põhimõtte järgijaks, viitavad nad kellelegi, kes on täis südameheadust. Heinrich Heine kirjutab Saksamaast erilisel nurjatu luuletuse, viis minutit hiljem ülistab ta „kallist kodumaad“ üle kõige. Meeleolud? Ah, armas Jumal! Vanal kommeteta tüübil on vahetevahel „tuju“ laulda „Ave Mariat“. Ja üdini aus isik tunneb tihti „tuju“ vargile minna. Loll jutt! Juudi rebasel on tahtlikult kõverad ja sirged käigud. Alles siis, kui need kõik kinni toppida, saab temast jagu. F r i t s c h [107] annab talle veel pääsetee, väites, et vanade iisraellaste ja juutide vahel olnud erinevus. Sirgete käikude põhjal ta järeldab olevat olnud küülikupesa.“

„Ja korruga,“ naeris ta, „lahkub juut kõrtsist iisraellasena. Ei, sul on õigus. Juut näitab end heana vaid selleks, et märkamatult halba mõju anda. Kogu tema eksistentsi jooksul on nii olnud, ja selliseks ta ka jääb.“

„Selle kahesuse,“ lisasin ma, „leiad sa ka S p i n o z a juurest. [108] Maailmanägemus, millest vabamalt ei saagi enam mõelda; ja eetika, nii et sealgi tekib hirm. „Kõigis asjades otsida kasulikkust“ on ta moraali tuum. See on tõeline j u u d i s e i s u k o h t. Mõistagi ei ole see „juutlusest ülesaaja“ kõigist püüdlustest hoolimata iial juutluse kohta sõna võtnud. Otto

Hauser [109] nimetab teda nõnda. Jah, kes filosoofiat vaid „mõttemänguks“ nimetab, mis on vaid filosoofide lõbustamiseks; nende järgi teatakse ligikaudu, kui palju on kellaeg.“

„Ka K a s p a r Hauser [110] ei olnud mingi prints,“ lõi ta käega, „vaid oli kaval tõlplane, tõeline kelm. *Nota bene*, oleks ime olnud, kui juudid ei oleks temast romaaniangelast teinud. [111] Mida kõlvatum indiviid, seda armsam.“

„Kui asi on pakiline,“ vastasin ma, „luuletavad nad täiesti terve kõlvatuks ümber. Ma mäletan, kuidas lugesin ühest juudi raamatust Goethe pärilikust süüfilisest; ja ühest teisest Richard Wagneri pederastlikest suundumustest. Tõesti, kui vaja näidata neid õigete juutidena, tuleb tuua ju tõestus.“

„Kas nad,“ arvas ta, „ka Lutheri juudiks ümber treivad? Vaevalt. Ta on neile ikka liiga palju säru teinud. Seda, mis temas varjul on, nad välja ei too.“

„Kas tead, mis see on?“ küsisin ma.

„Ma tean seda,“ noogutas ta tõsiselt. „H i r m s a i m t r a a g i k a. Nii koletu mõjuga süütegu, et kogu kultuur ähvardab selle tõttu hävida, ometi sooritatud vähimagi halva tagamõtteta. Suurim sakslane, samas Saksamaa kokkuvarisemise aimamatu põhjus. Luther, juutluse võimas vastane, on aimamatult nende kõige saatuslikum teerajaja. Uskumatu; ütlen ma sulle, uskumatu. Närused kümme või kaksikümmend aastat hilineda! Alles veidi enne oma surma [112] juudast märgata! Siis, kui kõik oli juba otsustatud! Enne oli ta ihu ja hingega reeturi poolt! Tema jaoks on heebrealased „meie Issanda onupojad ja vennad“, meie, kristlased, aga vaid „naisevennad ja võõrad“. Anudes manitseb ta rahvast nendega „peenetundeliselt“ käituma. Nad on talle apostlitest kõrgemad! Önnis E r z b e r g e r ei oleks saanud hullemini talitada.“

„Ainult,“ segasin ma vahele, „loomulikult mitte nii otsekoheselt. Kui Luther oleks olnud Erzbergeri kaasaegne, ei oleks ta pidanud selgusele jõudma juudi vaikimisrahade kohta, et juutlust õigeaegselt läbi näha. Juba üliõpilasena oleks ta jalad ees hüpanud võitlusesse saatanasigitiste vastu.“

„Mu Jumal,“ lausus ta vahele, „talle ei saa etteheiteid teha. Ajavahe on nelisada aastat. Ühte ei tohi aga unustada: rahva vaist oli tollal ärksam kui tänapäeval. Kõikjal valitses juutide suhtes ebausaldus. Juutide pikaajaline eelistamine ei räägi rahvamehe Lutheri, lihtsate inimeste poja kasuks; tema kloostri viibimises tuleks mingil määral näha maailmast võõrandumist. Siin läks nii nagu kõikjal mujal: liigne tudeerimine rikub nägemise. Kuid siiski: Luther oli suur mees, hiiglane. Ühe sammuga murdis ta hämarikust läbi; nägi juuti nii, nagu meie teda täna alles nägema hakkame. Kahjuks vaid liiga hilja, ja ka siis mitte seal, kus ta kõige kahjulikumalt mõjub: kristluses. Ah, oleks ta teda seal näinud, juba nooruses märganud! Ta ei oleks rünnanud katoliiklust, vaid selle taga peituvat juuti! Selle asemel et lüüa kirikust lahku, oleks ta pidanud kogu oma innu suunama t õ e l i s t e l e „valgustkartvatele tagalameestele“. Selle asemel et Vana Testamendi seletada, oleks ta nimetanud selle antikristuse varakambriks. Ja juut, juut oleks oma koletuses ihualasti seisnud, igavese hoiatusena. Ta oleks pidanud lahkuma kirikust, seltskonnast, vürstide saalidest, rüütelite linnustest, kodanike majadest. Sest Lutheril oli jõudu ja julgust ning sütitavat tahet. Eales ei oleks aset leidnud kirikulõhet, eales poleks tekkinud sõda, mis heebrealaste soovide kohaselt laskis kolmkümmend aastat aaria verd ojadena voolata.“

„Ja loomulikult mitte,“ jätkasin ma, „asjadel areneda nii kaugemale, et üks Venemaa verise juudidiktatuuri esindaja saab kõrgel katoliku aukandjal [113] viisakalt kätt suruda.“

„See ütleb palju,“ hüüdis ta, „koguni terveid kroonikaid! Kes nüüd ikka ei näe, ei saa kogu oma elu jooksul nägijaks. Ah et Rooma peab diplomaatlik olema? Tulge maa peale tagasi! „Teie kõne olgu: jah, jah – ei, ei; kõik muu on kurjast.“ Rääkige nagu Gregorius VIII, nagu kirikuisad Chrysostomos [114] ja Aquino Thomas, nagu kõik tõelised kristlastest suurmehed

rääkisid! Ah et Rooma pidavat „kaaluma“, süüd õigesti määrama? Äkki ta ei teagi, kus kõrgel tõe asub? Kahvatu Jakob Au laadalt (Münchenis, Au linnaosas tavakohaselt 2-3 korda aastas korraldatav laad, saksa k. *Auer Dult*. – Toim.) aga teab seda. Ja kuidas veel teab!“

„Just nagu Lutheri aegu,“ ütlesin ma. „Tollal oli see juudikaubitsemine indulgentsidega, täna on see juudipoliitika. Kui sellele vastu astuda, siis heidetakse sulle ette, et sa tahad Kristusest lahti öelda ning minna Wotani poolele või teab kuhu. Põikpead, kes suurest meeletehtest enam ei orienteeru, võivad ehk sellest õlekõrrest kinni haarata; meie keeldume sellisest lollusest. Kristuses, mehisuse kehastuses, leiame kõik, mida vajame; ning kui me mõnikord Baldurist räägime, on meil alati hea meel, et meie paganlikud esivanemad olid niivõrd kristlikud, et tajusid Kristust tema ideaalkujul ette. Ja juudas, Loki oli neil ka. Kuidas ta nimi oligi? Loge. Ütle seda prantsusepäraselt ja esile ilmub looživend.“

„See humanist!“ lõi ta rusikaga vastu lauda. „Tolerantsuse, „vabaduse, võrdsuse ja vendluse“ mees! Kastreeritud lammaste rotipüüdja! Vabamüürlasest juut, kes agaralt maailma õpetab, kuidas vabas õhus müüri laduda! Tema jaoks pole paremat sööki kui ninatargad, õpetlased, karjeristid. Sellest ajast, kui eksisteerivad „loogikud“, jooksevad nad karjakaupa „loogika“ meistri juurde. Nende seas oli ka U l r i c h v o n H u t t e n. [115] „Ma julgesin seda!“ keksis ta uhkeldades.“

„Tekib küsimus,“ katkestasin ma teda naerdes, „mida ta julges. Mulle näib ta „narr omal käel“, nagu ütleb Goethe. Ja nii saigi ta tõeliste „tagalameeste“ asemel kätte valed. Lugege vaid luuletust, milles ta kuurvürst A l b r e c h t i [116] vaimustunult õnnitleb juudi renegaat P f e f f e r k o r n i [117] kohutava piinamise ja põletamise puhul; ja saategi teada, kuidas asjad kulgesid. Mis põhjusel Pfefferkorn avalikustas mõnede juudi usurajajate kristlusevaenulikkuse, kas isiklikust kättemaksuhimust või – mis on tõenäolisem – juudi hävitustahte õelusest, mis oli muutunud piiramatuks hävitustungiks, ei oma siin tähtsust. Tegelikult oli ta juutlust tabanud kõige hellemas kohas; ja sellepärast tormas humanist Hutten *a tempo* talle kallale. Loomulikult kaldus ka toredust armastav kuurvürst Albrecht humanismile, nagu nähtub Pfefferkorni humaansest kohtlemisest. Suurvaim R e u c h l i n [118] ei lasknud samuti end sellest eriti puudust tunda. See „parim heebrea-tundja Saksamaal“ oli too, kes ei suutnud juudi religioonikirjutistes mitte midagi oluliselt kristlusevaenulikku leida ja südamerahuga nii ka hindas. „Tõelise haritlase pedantse kohusetundega,“ märkis ta rahulikult luksusväljaandes „Reformatsiooni koidikul“. [119] Kui süümelised asjad humanistide juures olid, reedab raamat teises kohas, seal, kus ta räägib oma peakangelasest E r a s m u s e s t. [120] Ta kerjas kulda ja kingitusi, kus vaid sai. *O sancta humanitas!*“

„Ja see seltskond,“ lausus ta vihaselt, „seisis tõukejõuna Lutheri selja taga! Sest seda see tollal oli, kui ta võitlusesse sammus. Kuidas ta end juba noore inimesena piinab kõiksugu ettekujutustega! Hirm pikselöögi ees viib ta kloostriisse. Nii hästi nagu ei keegi teine, innukalt nagu ei keegi teine, heitleb ta seal oma hingerahu eest, oma munkadele on ta tihtipeale heatahtliku tõgamise objektiks. Siis läheb ta Rooma ning tal tekib esimene kahtlus. Sealne kloostrielu tagasihoidlikkus, missade kiire läbiviimine ja teised ilmalikustumise märgid teevad ta mõtlikuks. Koju naastes unustab ta selle taas. Teoloogiaprofessorina avastab ta Wittenbergis humanismi. „Vabameelne“ rahvarämps ajab talle kohe ligi. Silmapiirile astub heebrea teaduse vaimuhiiglane Reuchlin ja suunab ta Pauluse juurde, nimega Saulus, nimega Schaul. Silmapilgutusega edastatakse talle Kölni dominiiklaste – juutide põhivaenlaste – vastased kirjad. Nende vaimutu toon – lõbusad on need vaid pinnapealselt – ei meeldi talle. Aga – palju jääb ka meelde. Kogu kloostrielu hägustatakse, juut muutub süütuse inglaks.“

„Mitte karvavõrdki teisiti,“ lisasin ma, „kui L u d w i g T h o m a [121] „Filseri maapäevaasadiku kirjad“. Hutten nr. 2. Rumal jutt, kuid juutidele see meeldis, kuna see oli preestrite vastu ja ka talunik sai oma osa. Koššer press kirjutas vaimustusest näpud villi; ja nii meeldis see ka neile, kes oleksid pidanud pärast järeilmõtlemist selle peale häbiga vihastama. Preester ja tõpliku üleannetuse kehastus talunik; see aga, kes oleks olnud oluline, juut, jäi

taas tühjade pihkudega. Nagu alati Thoma puhul. Et ta veidi enne oma surma ajalehte „Miesbacher Anzeiger” anonüümselt antisemiitlike ässitustega varustas, sellele ma vilistan. Saksapärasus on teistsugune. Ta pärija oli itskete hõimust. Pilt on valmis.“

„Kellel on niisugune elukäik,“ vastas ta, „nagu Thomal, peab juuti läbi nägema või ta on eesel. Tema pooldajatel on valik. Ka Huttenid, üldse humanistid olid maailmakodanikud. Luther aga mitte. Luther nägi juuti kaua armuanni peeglis. „Jumala rahvas“. Kõik. Humanistid tegid oma. Milline alatus munkade poolt, pilgata Iisraeli pühakirjasid! Indulgentsidega kauplemise kaudu läks rohi rasva. Kivi hakkas veerema. Nähtavasti Lutheri tahte vastaselt. „Paljude sõprade ja tundmatute poolt,“ kirjutab ta ise, sunniti ta „karmi sõnelusega“ tegudele. Kes kõik tema ümber end armsaks tegid! Juudi varjus! Ka rooma läbirääkijate seas laiutas tume olevus. Kõik suhtluskatsed ebaõnnestusid. Suur skandaal oligi käes.“

„Ja Saksamaa maksis joomaarve,“ laususin ma. „Protestant Goethe tundis seda. Põlastavalt luuletab ta: „Prantsuse vaim surub neil segastel päevil, nagu kunagi seda Luther tegi, rahuliku arengu tagasi“. Ka reformatsiooni rahvas teadis kogu austuse juures kristliku ilmega juudidipettuse vastu võitleja suhtes, kuhu sõit läks. Humanistide seas ei süüdistatud mitte ainult Reuchlinis altkäemaksu võtmises juutidelt; ja Hutteni maine läks pidurdamatult allamäge. Lõpuks andis tema enda looživend Erasmus talle jalahoobi. Aga mitte seetõttu, et ta nägi „rahulikku arengut“ ohus olevat tema poolt tekitatu läbi, vaid et nende seas, kes oskasid vabas õhus müüri laduda, on mitte harva tavaks haisu saatel minema hiilida, kui olukord tõsiseks läheb“.

„Goethe jutt luterluse kohta,“ mõtiskles ta, „ei ole täielikult õige. Õigem oleks: aseluterlus. Luterlus hakkas alles palju hiljem arenema, mõned aastad enne selle üdini saksa mehe surma, siis, kui ta juudi ära tundis. Selmet vaikne areng tagasi suruda, oleks see talle, vastupidi, tee vabaks teinud. Vahepeal oli aga esile kerkinud aseluterlus ja on sinna jäänud tänase päevani. Ta viljade järgi peate ta ära tundma. Puritaanlased, anabaptistid, Jehoova tunnistajad on kõige mahlasemad. [122] Kõigis istub juudi uss. Veelkord: aseluterlus! Et selle kodumaa Saksimaa täna nii tagasihoidmatult punatähe poole kaldub, ei ole juhus.“

Ma lõin kiirelt lahti teose „Reformatsiooni koidikul”, raamatu, mille eesmärk peaks ilmselt olema ülistada protestantismi, ja viitasin peatüki „Dr. Martin Luther“ lõpuridadele. Need kõlavad nii:

„Aeg, mis on kestnud peaaegu neli sajandit, ei saa mööduda jäljetult, nüüdisaeg ei saa Lutherit niisama süüdistada, tänapäev on muutunud maailmale avatumaks, kultuurirõõmsamaks, universaalsemaks jne.“

Ta lükkas hinnalise pildiraamatu põlastusega kõrvale. „Ei,“ ütles ta, „n e e d inimesed ei saa, niisama lihtsalt ega üldse mitte süüdistada Lutherit. Maailm on nende jaoks nii avatuks, nii kultuurirõõmsaks, nii universaalseks muutunud, et ühekülgne sakslus on sellel ainult tee peal ees. Oma kirjutistega juutide vastu rikkus Luther nende isu põhjalikult ära. Häda korral kõlbab ta reklaamsildiks, aga muidu – hüvasti! Pastor Wallfisch on vend Martini alla neelanud ja pastor Schwalb sädistab sellel õnnistust.“

VII

„Niisiis on kõigis osapooltes,“ noogutasin ma omaette, „rohkemal või vähemal määral maskeeritud, rohkemal või vähemal määral võimas Mefisto. Ka Z w i n g l i [123] ümber tiirutab ta – L e o J u d a e, ta „parim sõber“. Võimalik, et see nimi petab; liikumise areng aga teeb talle au. Vaba Šveits ei märka veel tänagi, kui mittevaba ta on. Rüütellik L o y o l a [124] pöördub vaimu vastu, mida ta luterluseks peab. Kibekiirelt põimib poola juut P o l a n k o ta sisse ning juutidel on ohjad pihus. Jesuiitide moraaliteoloogia on neetult sarnane talmudi

moraaliõpetusega. Heausklikult ründab jesuiitide enamus protestantismi ja vabamüürlust, protestantide ja vabamüürlaste enamus aga jesuiitlust. Nii siin kui seal naeravad aga niiditõmbajad; sest nii seal kui siin on nad samast liigist ja sama meelsusega. See vilistab rünnakule või vilistab tagasi, kuidas parasjagu vaja. Et selle juures juutlusele liiga ei tehta, on enesestmõistetav. Sama pilt enamussotsialistide, sõltumatute, kommunistide, sündikalistide, bolševike juures. Niisamuti ka rahvuste puhul. Lõbustav vaatemäng, pean ma ütleva.“

„Ja mina kihutan egiptlased egiptlaste vastu ja nad sõdivad isekeskis, sõber sõbra vastu, linn linna vastu,“ lausus ta. „Milline vihkamine, milline deemonlik vihkamine! On see veel inimlik? Või mis see on?“

„See, mu kullake,“ pilkasin ma, „on „südame geniaalsus“, mille kohta juut F r i t z K a h n ütleb, et seeläbi on „saanud Iisraelist inimkonna eetiline ema“. Need tüübid on tõeliselt veidrased oma jultumuses. Mooses on nende jaoks kultuurrahvaste ajaloo „peaaegu ainulaadne nähtus: relvadeta rahvuskangelane“; sel ajal kui meie „turgude pronksist sangarite“, niisiis meie prints Eugeni, Blücheri jne kujude ümber „tormiöödel leskede halamine kostab“. Millega laskis Mooses siis egiptlaste esimesed pojad maha tappa? Meeküpsistega? Või kaisutati nad lõpuks suurest armastusest surnuks? „Pööblirahvas“ näis koosnevat vaid hooldajatest. Nii toimivad aga kõik need tüübid. Nad ei lasku üldse eitamiseni; nad väidavad koheselt hoopis vastupidist. „Rahvused“, karjub Crémieux [125], peavad kaduma! Religioonid peavad haihtuma! Iisrael aga ei kao kunagi, Iisraeli religiooni ei teotata, kuna see „haarab jumala ühtsust“. Nii, pihtas: jumala ühtsust, pole midagi parata. Nüüd ei ole enam midagi muud: kui asjad n i i on, siis p e a v a d ülejäänud rahvused ja religioonid kaduma, maksu, mis maksab. Tõeline hullumaja, võin ma sulle öelda. Aga hullusel on meetod. Ohutud heidab ta kohe üle parda. Meie töölisel oskavad selle kohta ilusat laulu laulda.“

„Veelgi kenamad on meie õpetlased,“ nurises ta. „Tulgu juudilt mis tahes; see on neile evangeelium. Järele kontrollida – välistatud. Kui see vaid trükitud on. Mingi Rebekka [126] nimetab talmudit „vaimu suureks monumentaalteoseks“, „mõtete hiiglaslikuks mälestusmärgiks, millele aastatuhanded on oma kogemuste hinguse kinkinud“; koheselt annab see saksa professorile idee – andke märkmik siia! – ja juba järgmisel päeval on ta üliõpilased „nunnapeeru“ [127] nahka pannud ja ära seedinud. See on aga pärit meie gümnaasiumeist. Nad on kõik loodud nii, nagu oleks eesmärgiks välja õpetada geeniusi; mõttehiiglaste asemel aga tuleb neist üks lõmitaja teise järel.“

„Paar tundi talmudi [128] lugemist,“ jätkasin ma, „ja juudi suhtes ei eksisteeri enam kahtlust. Et heebreallased seda raamatut taevani kiidavad, on mõistetav. Kui nad sellesse pilgu heidavad, vaatab neile vastu nende endi olemus. Ja sellest on neil loomulikult suurim rõõm. Nii ongi, et iga juut on talmudist, isegi kui ta talmudit ei tunne. Millal see kirja pandi, ei oma vähimatki tähtsust. Seda polnudki vaja kirja panna; see eksisteeris juba esimeste juutidega. Juutide juhid teavad seda täpselt. Kuid nad esitavad seda alati läbi lilled. „Talmud: puutumatu autoriteet,“ sõnab 1894. aastal Hannoveris kohtu ees rabi dr G r o n e m a n n. „Talmudi õigusõpetused on suundanäitavad,“ käratas 1888. aastal Magdeburgis prokuratuurile professor C o h e n. Ja ta lisas, et on ka mitteusklikke juute, kes aga ei lange juudi kogukonnast välja, „kuna tunnistavad talmudi kombeõpetust“. Kunsttükki! Nad ei saagi teisiti! Aeg-ajalt plärisevad need tarkpead asju tahtmatult välja; kuid me ei pane seda tähele. „Mis talmudisse puutub, siis tunnistame me selle ülimuslikkust Moosese seaduste ees,“ rõhutas niinimetatud r e f o r m j u u t l u s *Alliance israélite* toetusel 1860. aastal Pariisis. Schulan Aruchi kohta, mis on talmudi argipäevaväljaanne, kirjutas rabi dr R a h m e r Piereri entsüklopeedias, et see on „iisraeli kogukondade poolt vastu võetud religioosse praktika mõõtuandev juhtnõr“. Vastu võetud? Milline naljamees! Järgmiseks võtan ma vastu Dietrich Eckarti näojooned.“

„Issand jumal,“ ütles ta, „kes on talmudiga tutvunud ega saa seepeale külmavärinaid ja iiveldust, võib end harulduste muuseumis näidata.“

„See asutus,“ lubasin ma endal vahele öelda, „ei ületa teatud ebardlikkuse piiri. Noor Tübingeni üliõpilane, kes isuga pool tosinat konna ära sõi, oli senini selle suurim atraktsioon. Ükski jaanalinnumagu aga ei oleks võimeline kas või seda lõiku seedima: „Rabi Jochanan ütleb: Rabi Papa suguorgan oli nii suur nagu kuue Kab'i suurune voolik. Rabi Papa ütleb: Rabi Jochanani suguorgan oli nagu viie, teiste sõnul kolme Kab'i suurune voolik. Rabi Papa suguorgan oli nii suur nagu Harpania [129] elanike korvid.“ Kolme vana rabi võistlusind võib teadmatu pikali lüüa.“

„Selliseid armsaid detaile,“ lausus ta vastikustundega, „leiab sellest religiooniraamatu musternäidisest terve rea. Tipp on aga vist see, et mittejuudi tüdrukud, „kes vähem kui kolm aastat ja üks päev vanad“ on, rabidele veel „sobilikud“ on, kuna Vanas Testamendis on kirjas: „Ja kõik lapsed naiste seas, kes pole mehe suguühet ära tundnud, laske enda heaks elada“, nimelt preestrite jaoks. [130] Hullumeelseim perverssus ja sünge möla ühe hingetõmbega. Juudi peades peab küll kohutav kujutelm valitsema.“

„Näib,“ vastasin ma, „et nad ise on vastupidisel arvamusel. Muidu ei ütleks nende peegelpilt talmud meile, et „iisraellased on jumala ees inglitest meeldivamad“ või „maailm loodi vaid iisraellaste tõttu“ või „kes juuti lööb, on löönud jumalat ennast“ või „päike paistab maale, vihm niisutab teda vaid sellepärast, et iisraellased tema peal elavad“; ja selliseid tagasihoidlikkusi on veel. [131] Ka oleks rabi G o l d m a n n oma kõnes paari aasta eest vaevalt öelnud [132]: „Juudid on vaimsed aristokraadid, kuningate rahvas.“ Ma pean tunnustama: kuningate kamp, keda ma hiljuti üleni räpastena Straubingi seaturul käte ja jalgadega vehkides kauplemas nägin, ei jätnud mulle just vürstlikku muljet. Isegi oma lemmiku, advokaat dr L e v i n g e r i juures pole ma siiani midagi spetsiifiliselt kuninglikku märgata suutnud; võib-olla on see mulle lihtsalt kohtuprotsesside lahingute kuumuses märkamatuks jäänud. A u e r i l [133] on see, tugevalt isegi, üleüldse juba see väljanägemine; aga ta pole ainult juut, vaid ka ahv, kusjuures talmud nimetab võrdluseks inimestega – s.t. iisraellastega – selleks iga mittejuuti. [134] Tema tihe läbikäimine heebrealastega laseb aga arvata, et tal on sellest seisuste nimekirjast ükskõik. Noh, igaüks oma maitse järgi.“

„Juutide suurushulluse kohta,“ lisas ta, „ei ole ilmselt ammendavat mõistet isegi meditsiinileksikonis. Aga kuidas nad seda peita oskavad, milline suurepärase moondamisioskus! Mõnikord aga paistab see siiski läbi. „Mida te arvate?“ kuulsin hiljuti ütlemas sügavalt nõrduinud juuditüdrukut, kui temalt küsiti, kas ta on protestant või katoliiklane. „Ma olen juuditär“. Tegi isa kõrval ühe kummarduse teise järel. Jaa, kasu! Kui see ära tasub, saab juudi kuningast solge.“

„Kes seda teab,“ vastasin ma, „tahaks iga kord haigeaks jääda, kui ta sellist haisvat juuti justkui kamraadi meie töölistega koos näeb. „Seltsimehed!“ ja „kallis sõber!“, võib-olla ka sinu kohta, varjatult aga valitseb neis piiritu põlgus. Ja inimesed usuvad imelikult, mis kõike nad juudile väärt on. Asi on lootusetu.“

„Nii kaua kui nad,“ ütles ta, „endi ridades juutide sutenööre peavad, saavad nad tema eesmärgist niisama vähe aru nagu teised kihid, kelle puhul eranditult sama kehtib. Mõnda aega polnud juttu millestki muust kui tööliste arukusest. Nüüd aga valitseb selle kohta imelik vaikus. Neeger on oma võla tasunud. Kena arukus see, mis ei suuda üle partei silmaklappide näha. Aga eesmärk saavutati: tööline pidas end harituks ja võttis talle sisendatut kui iseenda tarkust. Suurest arukusest hävis tema terve inimhõistus. Kui ma sellise marksisti juppideks võtan: siis vaata siia, siin on prantsuse sotsialist F o u r i e r [135]; kellest kirjutab sinu suur A u g u s t B e b e l; ta nimetas teda „suurima südamega geniaalseks natuuriks inimkonnas“; aga lõigu, kus Fourier tahab käsile võtta juute, kes tema jaoks „eranditult kahjurid, kaubitsejad, liigkasuvõtjad jne“ on, j ä t t i s v ä l j a – kui ma talle seda nüüd ütlen, mida ta teeb? Kõike muud, ainult mitte seda, mida üks pooleldigi selge mõistus teeks: hakkaks Bebeli üle järele mõtlema, vaataks veidi täpsemalt, miks Fourier' austaja just seal, kus tuleb juttu juutidest, kaotab oma vaimustuse ja kõneoskuse. Võimalik, et ta ei teeks õiget järeldust; aga

ta oleks korragi iseseisvalt mõelnud, selle asemel et igavesti vaid järele korrata; tema takerdunud ajuaparaat oleks taas käigus ja võiks loota üha kiiremat tempot ja üha paremaid tulemusi.“

„Selgitustöö,“ rõhutasin ma, „väsimatu selgitustöö, ei ole olemas teist vahendit. Ma mõistan, et töelistel on kõrini reaktionäride (loe: aktsionäride) hurraapatriotismist; aga veel vähem soovivad nad, nagu mulle näib, vihma käest räästa alla minna. Seda vältimaks peavad nad suutma oma silmi veidigi paremini avada. „Kõik hammasrattad peatuvad, kui su tugev käsi seda tahab,“ taovad nad endale vastu rinda ega ole pärast nelja revolutsioonistaastat võimelised kasvõi ühtainust liigkasuvõtjat peatama. Oleks aeg, et nad märkaksid, mismoodi neid lolliks tehakse. Heine luuletus „Kuduja“ („die Weber“) tehti nende lemmiklauluks. „Saksamaa, me koome su surilina“. Mida juudipoiss sellega öelda tahtis, seda nad ei mõista. Lööge Saksamaa maha ja laske siis end ühes temaga matta! Või mitte? „Ma tahaksin oma kätt pesta, kui suverääne rahvas austaks mind oma käepigistusega,“ sülgas see „vaimne aristokraat“ oma elu lõpus töölisliikumise kohta. [136] Marksistide Heine-väljaandes näivad arvukad kohad olevat üle kleebitud. Parteidistsipliin.“

„See räpane tüüp peseks oma kätt!“ pilkas ta. „Siin on kogu see juudi kõrkus. Mitte midagi muud osata kui nutuse häälega üle maa mürki pritsida, ja millise ülbusega veel. See on õige: asi on juutide loomuses, mitte talmudis. Talmud on vaid selleks, et nad oma oskustelt nüriks ei muutuks.“

„Nad kirjutavad seda,“ tõdesin ma, „ju ise selgelt. „Talmud kirjeldab juudi psüühikat niisama teravalt kui tabavalt,“ oli ühes esimeses juudilehes kirjas. [137] Nähtavasti mõtlevad nad: isa seda ei näe. Kes see ikka talmudit loeb? Me riigimeestel on tegemist, et saada jagu C o u r t h s-M a h l e r i s t.“ [138]

„Tegelikult,“ mõtles ta, „ei ole talmud midagi muud kui juutide vanatestamendiliku moraali tõlgendus ning vastab juba sellepärast kaasasündinud juudi iseloomule. Kui näiteks üks psalm [139] laseb Jehooval oma juutidele öelda: „Te olete jumalad“, teeb talmud sellest oma järelduse, väites: kes lõi iisraellast, lõi jumalat ennast. Ning kui Vanas Testamendis mittejuutidest sulased ja teenijannad iga kord lammaste, eeslite ja kaamelite j ä r e l üles loetakse, annab talmud sellise pahatahtliku hierarhia põhjenduse selle kaudu, et kuulutab kõik mittejuudid ahvideks ja sigadeks.“ [140]

„Siiraki raamat,“ täiendasin ma, „nutab: „Ehmata kõik rahvad, tõsta oma käsi võõraste vastu, et nad sinu võimu näeks! Tule raev peab nad ära põletama. Purustama vürstide pead, kes meie vastu on!“ ja Sulchan Aruch kuulutab: „Oo Issand, lase oma raevu tunda goidel, kes sind ei tunne, kuningriikidel, kes sinu nime ei ülista! Jälita neid raevuga ja hävita nad Jumala taeva alt!“ Mõlemad lõigud [141] sisaldavad sama ahvardust, selle erinevusega, et Sulchan Aruch rõhutab lisaks, et kõik need, kes Jehoovat ei kummarda, tuleb välja juurida.“

„Ja sellise kohutava kombeõpetusega südametunnistusel,“ hüüdis ta, „jätkub modernsel juutlusel – M o s e s M e n d e l s o h n [142] – jultumust öelda, „et maamuna valitsemine on juutide õigus“. Oma religiooni tõttu! Õpetatud talmudistina teadis ta *eeltoodu* [ff – saksakeelne lühend „ja järgmised“] lõputut alatust – mida me siin esile tõime, on vaid väike murdos – olenemata sellest... Ah, see valelik, see üdini valelik bande, valelikkuse ekstrakt!“

„Kogu Berliin,“ ütlesin ma, „oli tollal nagu käsu peale vaimustuses „targast“, „õilsast“ Mosesest. Goethe ei lasknud end petta. „Juudi kavalpeaks“ nimetas ta oma vaga linnupüüdjat! [143] Ta teadis, kuhu läks sõit. „Oh sa vaene kristlane! Oota ainult, kuni ta su tiivad üleni sisse mässib.“ Ükski hing ei pannud tähele, et võrratu Moses filosoferis end mängleva kergusega tavalisest koduõpetajast jõukaks Mendelssohni pangandusettevõtte asutajaks, niisiis põikas ta suure kaarega mööda tuntud raskustest. Kaval trikk juudi rahvast vaid usukogudusena näidata oli selle inimesesõbra ratsu. Selle najal parasiteerivad juudid hea meelega veel tänagi. Miks, sellest pajatab meile dr R u p p i n. [144] Eriseadused juutide

vastu, hõõrub ta kihistades käsi, saavad alati olla vaid juudi usukogukondade liikmete vastu suunatud, kuna see kuuluvus olevat ainuke seadusandlusele kättesaadav tunnusmärk. Antisemitism polevat aga juudi religiooni suhtes üldsegi mitte vaenulik, ta on selle suhtes pigem hoopis ükskõikne. Ah nii! „*Nachtigall, ick hör' dir loofen.*“ [Berliini murrakus: „Ööbik, ma kuulen sind kõndimas.“ – Tõlk.] Need ajad on möödas, kui meile oli juutide religioon ükskõik. Nüüd läheb see meile korda. Me märkasime seda igal sammul ja saime juba esimesel tutvumisel teada, et see, mida juudid oma usuks nimetavad, vastab täpisealt nende iseloomule.“

„Kes selle usu siis esile tõi?“ täiendas ta. „Juudid. Kas seda oleks saanud teha ka mõni teine rahvas? Naeruväärne. Nad ütlevad ju ise lakkamatult, et on maailmas selle meistriteosega üksi. Niisiis, andke talmud siia! Temas on meil juudi religioon puhtal kujul esitatud. Jumalaõpetus, usuõpetus, kombeõpetus, kõik üheskoos. Miks nad seda suurepäraselt raamatut arglikult varjavad, kui sellele „on aastatuhandet kinkinud oma kogemuste hinguse“? Sündinud inimkonna õnnistajatena oleks nad pidanud selle ammu juba üldsusele kättesaadavaks tegema. Selle asemel ei ole see tänagi veel täielikult tõlgitud; ja mis on ümber pandud, ei näe sedamoodi välja, et ta oleks keskaja kiriku poolt ebaõiglaselt ärapõletatud. On see religioon? See räpa sees tuhnimine, see vihkamine, see pahatahtlikkus, see kõrkus, see silmakirjalikkus, see mässamine, see pettuse ja mõrva ülistamine – on see religioon? Siis pole kunagi olnud midagi religioosemat kui kuradit. See on juudi o l e m u s, juudi i s e l o o m, ja kogu lugu! Katsuge sellist värki korrata ja seda korralikule inimesele õpetada, mida ta küll selle kohta kostab? Kes seda kui maiustusi õgib, on sünnilt elajas.“

„Luther,“ lisasin ma, „nõuab sünagoogide ja juudikoolide mahapõletamist ja nende pinnase pealevedamist, „et ükski inimene ei näeks igavesti sellest kivi või tükkigi.“ Mida me seni teadmatusest talunud oleme – „ma ei teadnud seda ise“, kirjutab ta –, selle annab Jumal meile andeks; nüüd, kui me seda teame, ei tohiks me mingi hinna eest neid paiku kaitsta, „kus nad kristluse ja meie kohta valetavad, meid laimavad, neavad, sülitavad ja teotavad“; see oleks samaväärne, nagu teeksime seda ise. [145] Ka nende elamud peaksime hävitama, sest seal teevad nad sedasama, mida nad oma koolideski teevad. „Keegi võib arvata,“ kurtis ta [146], „et ma räägin liiga palju. Ma ei räägi liiga palju, vaid räägin l i i g a v ä h e, sest n ä e n n e n d e k i r j u t i s i.“ Meie kooliinspektoriid neid [kirjutisi] ei näe, meie „karvased ja sulelised“ ja muud tolgused veel eriti mitte.“

„Ärapõletamisest,“ lõi ta lootusetult käega, „oleks meile vähe kasu. Asi on selles: kui ka ei oleks sünagoogi, juudi kooli, Vana Testamenti ja talmudit eksisteerinud, oleks juudi vaim sellegipoolest olemas ja avaldaks oma mõju. Algusest peale on ta olemas; ja ei ole juuti, mitte ainsatki, kes seda ei kehastaks. Kõige selgemaks saab see valgustatud juutide puhul. Heine kuulub kindlasti kõige valgustatumate sekka, aga tal on samasugune hullumeelne kõrkus nagu röpaseimal Galiitsia kaubitsejajuudil. Ta peseks oma käsi, kui seda ei suru juudi verd rahvamees! Moses Mendelssohn on oiukuse ime. Vaata seda: talle tekitab tuska, et juutidel ei ole veel neile kuuluvat võimu maamuna üle!“

„Vene kerjajate hirmuäratavast ninakusest,“ tõstsin ma esile, „pajatab meile pikaajalise kogemuse põhjal D o s t o j e v s k i. [147] Ta elas kaua koos igasuguste kurjategijatega, magas nendega samadel laudadel. Mõned nende seast olid juudid. Igaüks tuli neile sõbralikult vastu. Keegi ei pannud neile pahaks isegi nende raevunud palvetamisviisi. Nende usk on kord selline, arvasid venelased ja lasid neil tegutseda „peaaegu heaks kiites“. Ja needsamad juudid olid nende samade venelaste suhtes kui võõrad, ei tahtnud nendega koos süüa ja vaatasid neile justkui ülevalt alla! Kus see toimus? Siberi vanglas! Sellise juutide vastikuse pärismaalaste suhtes leidis Dostojevski kogu Venemaalt eest. Tavalised inimesed ei pannud seda aga kuskil pahaks. Kõikjal kõlas mõistvalt, et juut teeb seda, kuna tal on selline usk.“

„Just nii, selline usk!“ pilkas ta. „Õige on: selline peer peas. Milline armastuseta süda! „Sügavalt kõlvatuks ja hingetuks“ nimetab teda isegi hea Wilhelm Busch. [148] Seega enne olemus, seejärel religioon; mitte vastupidi!“

„Dostojevski,“ jätkasin ma, „oli halastus ise, eriti kõrvalekaldunute suhtes; vaid juudid arvas ta välja nagu Kristuski. Aimavalt küsib ta, mis Venemaal toimuks, kui juudid saaksid seal ülekaalu. Kas nad annaksid pärismaalastele „ligilähedaseltki“ samasugused õigused? Kas nad lubaksid neil niisamuti palvetada, nagu nad tahaksid? Kas nad ei teeks neist lihtsalt orje? Või veel hullem: „kas nad ei tõmbaks neil naha üle kõrvade“? Kas nad ei juuriks rahvast samamoodi välja, nagu nad tegid seda rahvastega oma vanades lugudes?“

„V e n e k õ r b,“ hüüdis ta, „on kirjas prohvetlikul maakaardil [149], mille juudid kakskümmend viis aastat tagasi välja andsid! Kõik on selle peal nagu praegu: prantslased Reini ääres; Poola, Tšehhi vabariik; Saksa riik mitte kui „Saksa Vabariik“, vaid kui „Saksa vabariigid“; isegi S o o m e vabariik on peal; ja Venemaa kohal pruun laik kirjaga „Vene kõrb“! Pagana pihta, ja siis küsitakse veel, kelle süü oli sõda! Sa tead: ma olen selle kaardi originaali ise näinud, oma silmaga. Kui vaid saaksin seda me töölistele näidata, igaühele, viimsele kui ühele, eriti aga neile, kes loodavad lunastust nõukogude kaudu! „Vene kõrb“! Nii näeb välja lubatud paradüüs! Nälg, massihauad, orjus, juudipiits. Kes streigib, puuakse üles. Astuge sisse kõik, kes te olete vaevatud ja koormatud! Kui täitanud nad olid, need koerad! Ja kui kenalt see kõlab eesriide ees! Selle taga varitseb aga ärahellitatud „pööblirahvas“, punane armee, mittejuudi inimkonna väljaheide.“

„Atentaat Leninile,“ laususin ma, „maksis rohkem kui 12 tuhande inimese elu. Nende seas oli üle kaheksasaja tööliste. Sõltumatute parteipäeval Halles tunnistas Vene menševik M a r t o v 1920. aastal seda ka ise. Bolševike vägivaldavalitsuse algusest saadik hindavad asjatundjad Venemaa ohvrite arvu kolmekümnele miljonile. Kes ei langenud mahalaskmiste ohvriks, surid nälga ja haigustesse. Kas kõik need olid pursuid? Lollus oleks midagi sellist uskuda. Kes meie juures enim kannatama peab? Vaevalt on nende tuhandete hulgas, kes iga päev tundideviisi kaupluste ees järjekorras seisavad, karjakaupa kapitaliste. E t e a l e s p o l e n e n d e s e a s j u u t i, o n e n d a s t m õ i s t e t a v. Kuid seda me töölised ei märka. Pettekujutlusega, et nemad on isandad, lasevad nad nagu lapsed end ninapidi vedada. E b e r t oli kogu oma elu kapitalismi vastu. Nüüd on ta riigi president. Jaa? Kõigil tänavanurkadel kerkivad pangad nagu seened pärast vihma. See on tõsiasi. Igaüks näeb seda; igaüks saab seda kätega katsuda. Aga et kas või üks muutuks selle suhtes umbusklikuks – eales mitte. Esimene, mida juut Eisner pärast pööret tegi – ta laskis sõjaväel panku kaitsta. Hiigelvarandused veeti tollal kuudeks välismaale; selle vastu ei liigutanud ta lillegi. Talle oli tähtsam reisida Šveitsi ja seal sotsialistide kongressil „kindlaks teha“ Saksamaa ainusüüd maailmasõjas. Lunastage oma süü ja prantslased annavad teile südames andeks. Umbes nii. Kogetu kinnitas seda suurepäraselt.“

„Seesama Eisner,“ noogutas ta, „oli too, kes sõja alguses manitses telegrammide lainega sotsiaaldemokraatide tähtsaid mehi keisrile truudust hoidma. Häbiväärset kallaletungi tuli iga hinna eest tõrjuda. See jätkus kuni Brest-Litovski rahuni. Kõik Saksamaa juudid olid selle hetkeni vaimustunud monarhistid. Aga siis tuli pööre. Mooramaa mees oli oma töö teinud ja Tsaari-Venemaa pikali pannud. Nüüd tuli tal endal pikali heita. Ettevalmistused olid juudi sõjaühingute närvesööva ebamajandamisega juba tehtud. Ülejäänust vaikitakse. Ilmselgelt valitseb ka Saksamaal juut. Oh tööline! Lasta ennast nii lolliks teha! Asjad on nimelt teisiti, kui õpetamatu pea arvata võiks. Kommunistlikul parteil ei ole Saksamaal veel isegi 250 tuhandet liiget. Tal on aga üle viiekümne ajalehe. Mida see maksab, ei ole isegi võimalik välja arvutada. Miljard miljardi järel. Kes maksab kinni need üüratud summad? Meil, natsionaalsotsialistidel, on kõik käed tööd täis, et vaid ühte „Beobachter“-it ülal pidada. Kui me hoiaksime juudi poole, oleks meil lühikese ajaga tohutu kogus parteilehti. Kas on seltsimehi, kes selles kahtlevad? Sellisega tahaksin tutvust teha. Ja näed sa, see on uskumatu: nad t e a v a d, et kõige taga on juut, teevad aga näo, nagu teda ei eksisteeriks. Kas see on

aus? Kas see saab hästi lõppeda? Aimamatult hukatusse tormata – võib juhtuda; aga seda teadlikult teha, valides selleks välja oma raevukaim vaenlane... Tekib tahtmine ulguda.“

„Tahaksin teada,“ ütlesin ma vahele, „mida seltsimehed selle peale ütlesid, kui neile mustvalgelt tõestataks, et junkrutel ja suurtöösturitel on X-aegadest alates salajasi koletuid kombeõpetusi. Nende viha oleks mõeldamatu. „Nii see on!“ karjuksid kõik, „selliste põhimõtetega tahtsid need koerad meid surnuks piinata! Milline ülialatu iseloom on vajalik, et midagi sellist välja mõelda! Kogu selle rassi oleks pidanud algusest peale maha lööma!“ Nii karjuks nad nagu hullunud, ja seda õigustatult. Kui neile aga näidata, et juutide religiooniseadustes on toodud – mitte isiklikuks tarbeks – jubedaimad juhised mittejuutide paljaksvarastamiseks ja ärakägistamiseks, siis ei lähe see neile üldse korda. Nad kas eitavad seda või – kui see pole enam võimalik – ütlevad, et enamik juute pole juba ammu nii religioossed ja see värk ei lähe neile enam üldse korda. Võtta alatute kirjutiste põhjuseks juutide iseloom ei tule neil juudi puhul pähe; ta on ja jääb aumeheks. Isegi see ei pane neid kõhklema, et ükski juudijuhtidest pole suutnud ühegi sõnaga mainida juutluse rahvareeturlikke eesmärke.“

„Nüüd tuleb aga parim,“ lausus ta. „Kõik, absoluutselt kõik tähtsamad sotsiaalsed ebaõiglused, mis maailmas eksisteerivad, tulenevad juudi varjatud mõjust. Töölised üritavad juudi abiga kõrvaldada seda, mille on põhjustanud ei keegi muu kui juut ise. Võib ette kujutada, kui karme juut on nendele sel eesmärgil appi tõttama.“

„Vaata vooruslikku Joosepit!“ vastasin ma. „Tema mõju vaaraole viis egiptlased kohutavasse hätta, millest nad hiljem Moosese abiga välja tulla tahtsid. Pean tunnistama: siin ei puudu sünge huumor.“

VIII

„See on vast nii,“ arvas ta, „nagu sa kord kirjutasid: juuti saab mõista vaid siis, kui teatakse, mis on tema lõppsiht. Maailmavalitsuse kaudu kuni maailma hävitamiseni. Ta usub, et peab kogu inimkonna allutama, et ta – nagu ta endale sisendab – saaks luua maapealse paradiisi. Üksnes tema on selleks suuteline, sisendab ta endale, ja kindlasti nii ka läheb. Aga juba vahenditest, mida ta kasutab, nähtub, et salaja on tal mingi teine siht. Sel ajal, kui ta väidab inimkonda kõrgemale tõstvat, piinab ta seda meelegeit, hulluses, hävinguni. Kui talle ei seata piiri, hävitab ta inimkonna. See on ta eesmärk, sellele on suunatud ta tung; kuigi ta süngelt aimab, et hävitab seeläbi ka iseend. Ta ei saa aga teisiti, ta peab seda tegema. Tema eksistentsi tingimatu sõltuvuse tunne – olla sõltuvuses oma ohvrast – näib mulle olevat ta vihkamise peamine põhjus. Asi on selles, et ta peab kedagi kogu jõuga hävitama, samaaegselt aga aimab, et see viib pääsematult iseenda hävinguni. Kui sulle sobib: see on Luciferi traagika.“

Selles kohas lõpevad Dietrich Eckarti märkmed. Saksa luuletajale ja võitlejale 1923. aasta 8.–9. novembri sündmuste tõttu mõistetud vangistus ja vahetult vabastamisele järgnenud surm ei lasknud tal seda väga tähtsat, rahvaliidumise kristlikku suhtumist näitavat teost lõpetada. Kuid me võime loota, et Adolf Hitler on nii lahke ja võtab ta vastu Münchenis käiva riigireetmise-protsessi lõppedes selle, peaaegu valmis teose lõpetamise enda peale.

Kirjastus „Hoheneichen“, München, 1. märts 1924.

Märkused:

1. Strabon, Rooma kroonik, aastal 20.
2. Cicero, tuntud Rooma riigimees, kaitses 59. a. e. Kr. prokonsul Flaccust, kes juutide korraldusel oli oma valitsemistegevuse eest Süürias kohtu all.
3. Jh. 19, 12.
4. Js. 19, 2 ja 3.
5. Saksa riigikantsler.
6. Baierimaa siseminister.
7. Baierimaa rahvapartei asutaja ja juht (valitsuspartei).
8. 2 Mo. 12, 7 ja 13.
9. 2 Mo. 12, 29 ja 30.
10. 2 Mo. 12, 38.
11. 2 Mo. 12, 35 ja 36.
12. Psalm 105, 38.
13. Graetz (Breslau): „Geschichte der Juden“.
14. 1 Mo. 41, 43.
15. 1 Mo. 47, 14 ja 20
16. 1 Mo. 46.
17. 1 Mo. 45, 18 ja 20.
18. 2 Mo. 1, 9 ja järgnevad
19. Jo. 6, 25.
20. Friedrich Delitzsch: „Die grosse Täuschung“.
21. Js. 34.
22. 1 Mo. 26, 3; 3 Mo. 34, 12; 5 Mo. 7, 16.
23. Otto Hauser: „Geschichte des Judentums“, lk. 251.
24. Hauser eristab „heledat“, „valget“, „kõrgerassilist“ inimest „tumedast“, „mustast“, „alamrassilisest“. Kui ta arvab kuskil leidnud olevat „valge“ juudi, kiidab ta teda koheselt. Ma kohtasin nende „valgete“ juutide seas suurimaid lurjuseid.
25. Werner Sombart: „Die Juden und das Wirtschaftsleben der Völker“, lk. 356.
26. Otto Hauser: „Geschichte des Judentums“, lk. 376.
27. Arthur Schopenhauer (üks suuremaid saksa mõtlejaid, surnud 1860. a.) „Parerga et Paralipomena“ II. § 174, allmärkus.
28. Cicero Flaccuse-kõnes.
29. Josephus Flavius, Rooma-aegne juutide ajalookirjutaja.
30. Henry Ford, tuntud ameerika autotööstur (Dearbon), oma erakordselt tähtsas kirjutises „Der internationale Jude“, 2. köide, lk. 146.
31. Ludwig Börne, tegelikult Baruch: „Briefe aus Paris“, I., lk. 12. Heinrich Heine, tegelikult Chaim Bückenburg: „Deutschland ein Wintermärchen“.

32. Albert Einstein kirjas Juudiusku Saksa kodanike Keskliidule.
33. Dr Artur Brünn keskliidu ajakirjas „Im deutschen Reich“, 1913, 8.
34. W. Rathenau ajalehes „Berliner Kulturzentren“, 1913.
35. Saksa juut K. E. Franzos „Halbasien“, 1879.
36. „Jewish Chronicle“, 10. detsember 1911.
37. „Trükikunst on antikristlaste väljavalitud tööriist, rohkem kui püssirohi,“ kirjutab Bismarck 1850. a. Vrd. dr. Hans Blum: „Fürst Bismarck und seine Zeit“ („Vürst Bismarck ja tema aeg“), I köide, lk. 256.
38. M. J. Wodeslowsky ajalehes „Jewish World“, 1. jaanuar 1909.
39. Joseph Cohen, 4. november 1913.
40. Ajalehes „Jewish Cronicle“, 10. detsember 1911.
41. Werner Sombart. „Die Juden und das Wirtschaftsleben der Völker“, lk. 32 ja 33.
42. Sealsamas, lk. 39.
43. Ford. „Der internationale Jude“, II köide, peatükk „Der amerikanische Disraeli“.
44. Ajalehes „American Jewish News“, 19. septembril 1919, niinimetatud sionismi asutaja, Theodor Herzli ametlikust teadaandest.
45. Karl Bleibtreu. „Die Vertreter des Jahrhunderts“, 1904, lk. 271.
46. Friedrich Delitzsch. „Die grosse Täuschung“.
47. Hauser. „Geschichte des Judentums“, lk.-d 484 ja 491.
48. Martin Luther: „Juutidest ja nende valedest“ („Von den Juden und ihren Lügen“).
49. Jh. 8, 44.
50. Sombart. „Die Juden und das Wirtschaftsleben der Völker“, lk. 371.
51. Mt. 23, 15.
52. Mt. 19, 1.
53. Mt. 4, 15 ja 16.
54. Jh. 1, 46; 7, 52.
55. Jh. 8, 48.
56. Jh. 7, 49.
57. Mt. 2, 16.
58. 2 Mo. 12.
59. Richter 11.
60. Voltaire. „Dictionnaire philosophique“, lk. 223.
61. Hauser. „Geschichte des Judentums“, lk. 336.
62. Luther. „Juutidest ja nende valedest“.
63. 1880. aastate keskpaigas tappis Leopold Hülsner Polnas (Austria) noore kristliku tüdruku.
64. 1840. a. mõrvasid juudid Damaskuses preester Thomase, mõned tunnid hiljem tema teenri, kes teda otsis. Kuritegu on teoses „Der Jude, das Judentum und die Verjudung der

Christlichen Völker“ (Gougenot de Mousseaux, Paris 1869) kohtuprotsessi toimikute abil hästi dokumenteeritud.

65. Adolphe Crémieux, juutide maailmaliidu Alliance Israélite asutaja, mõnda aega Prantsuse minister.

66. Hauser. „Geschichte des Judentums“, lk. 432.

67. 1864. Mousseaux.

68. Hauser. „Geschichte des Judentums“, lk. 432.

69. Sombart. „Die Juden und das Wirtschaftsleben der Völker“, lk. 50.

70. Sealsamas, 58. lk.

71. 1812. a. end lõhkilaenanud, juudi armukesega riigikantsler Hardenberg.

72. Jh. 4, 22; 8, 47; 8, 40.

73. Mt.

74. Mk. 2. 23 ja 24; 2. 26; Mt. 15,10 ja järgnevad.

75. Alba Goethe teoses „Egmont“.

76. Luther: „Vom Schem Hamphoras“.

77. Talmud ja Sohar.

78. Ajalehes „Völkischer Beobachter“, 2. augustil 1923.

79. Kant. „Anthropologie“, 1798.

80. Goethe. „Wilhelm Meisteri rännuaastad“.

81. Goethe. „Das Jahrmarktsfest zur Plundersweile“.

82. Goethe, sealsamas.

83. Goethe. „Tag- und Jahresfeste“.

84. Aquino Thomas (1224–1274) „Questiones“.

85. Benjamin Disraeli 19. sajandi keskpaigas, kui lord Beaconsfield oli Suurbritannia peaminister, oma romaanis „Coningsby“ (1843. a.). Selles tuleb hämmastaval kombel esile juutide käsikäes töötamine üle kogu maailma.

86. Otto Weiniger: „Geschlecht und Charakter“.

87. Dr Georg Heim, Baierimaa talunike juht, on juutide suunatud Saksa Panga järelvalvenõunik; samaaegselt on tema poeg ja onupoeg osalised juudi ettevõtete juhtimises. Anno 1901 konstateeris ta Baierimaa saadikutekojas, et „juutide ja kristlaste vahel on suur kuristik“, ja kõneles „kongus ninadega kaabakatest“, kes tagaplaanil rõõmsalt käsi hõõruvad, kuna neil taas kord on õnnestunud kristlikud konfessioonid üksteise vastu üles ässitada. Pihtimas ja üldse kirikus käib ta õigeaegselt. Vabal ajal eelistab kaardimängu juutidega. Muidu on ta aga terve.

88. Franz Xaver Müller, Müncheneri elanik, elab veel, kuid on maailmast tagasi tõmbunud, ilma et oleks seeläbi mandunud. Nii lihtsad kui ta värsid ka on, sisaldavad need siiski suurt elutarkust. Ka tema noorem vend Adolf on harukordne talent. Läbinisti lüürik. Kuid temalgi on kalduvus üksildusele. Ta kaalub kloostriisse elama asumist.

89. Luther. „Juutidest ja nende valedest“.

90. Oma „kuulsas“ teoses „Õhtumaa allakäik“.

91. Moritz Goldstern ajakirjas „Kunstwart“, märts 1912.

92. Anaktetos II oli juudi Pierloni soost (Hauseri või pigem Gregoroviuse andmetel). Borgia valitsejasugu, kellest pärines kuulus Aleksander VI, pärinevat maroonidest, s.t. näiliselt ristiusku juudi perest. Ka Innocentius II, Calixtus III, Clemens VIII ja isegi Pius XI olevat juudi päritolu.
93. „Spaccio della bestis trionfante“, 1584.
94. Arthur Trebitsch, juudi kirjanik, kes kirjutab juutluse vastu, pigem kujutab seda endale vaid ette. Ta kasutab tihti väljendit „meie, aarialased“.
95. Ettekanne „Unparteiliches über die Judenfrage“, 1894.
96. Lõpujutlus Hamburgis, märtsis 1894.
97. „Der Protestantismus am Ende des XIX. Jahrhunderts in Word und Bild“ („Protestantism XIX sajandi lõpul sõnas ja pildis“), välja andnud pastor C. Werckshagen, 1. köide, lk. 552.
98. „Parerga et Paralipomena“ II. § 181.
99. „Luther und die Juden“ („Luther ja juudid“), 1921.
100. „Geschichte der deutschen Philosophie von Luther bis Kant“ („Saksa filosoofia ajalugu Lutherist kuni Kandini“).
101. Nachum Goldmann, kellelt pärineb ka uskumatu jultumus, et juudid „ei anna ühelegi riigile õigust nende elanike kohtlemist oma sisemiseks asjaks kuulutada“. Oo, Nachum! Sa ei käitu meiega leebelt.
102. „Parerga et Paralipomena“ II. § 174, allmärkus.
103. Lessingi teoses „Mina von Barnhelm“ mainitud prantslase järgi.
104. Ta teab seda minu teosest „Auf gut deutsch“, aastakäik 1919.
105. Luuletuses „Disputation“.
106. Js. 60, 61. psalm 2, 7 kuni 9.
107. Theodor Fritsch, ajakirja „Hammer“ väljaandja Leipzigis, meie väsimatu eesvõitleja.
108. Baruch Spinoza, saksa juutluse suurim filosoof, 1632–1677.
109. Hauser. „Geschichte des Judentums“, lk 321.
110. Kuulus leiutaja 19. sajandi keskpaigas.
111. Originaalis vahele jäetud (kirjastus).
112. Luther suri 1546. a. Tema kaks antisemiitlikku kirjutist „Von den Jüden und ihren Lügen“ ja „Vom Schem Hamphoras“ ilmusid 1523. a. Võrdluseks Alfred Falbi suurepärase teos „Luther und die Juden“.
113. 1922. aastal võttis Genua peapiiskop ametlikult Tšitšerini vastu.
114. Chrysostomos (347–407): „Mis muud on juutide esiisad kui ebaausust tulvil kauplejad ja tänavakaubitsejad?“
115. Ulrich von Hutten, Frangimaa riigirüütel, 1488–1523.
116. Kuurvürst Albrecht, Mainzi ja Magdeburgi peapiiskop, Halberstadti piiskop, kardinal. Astus välja Reuchlini eest Kölni „tagalameeste“, s.t. juudivastaste vastu. Tema hoiak, nii leige kui see oli, ei viinud reformatsiooni vähimalgi määral edasi.
117. 1510. aasta paiku kaebas Pfefferkorn Kölni dominiiklastele oma usukaaslaste peale juudiusu pühakirjade kristluse-vaenulikkuse tõttu. Vana Testamendi ja talmudi arvas ta välja.

Hiljem sunniti oma seisukohtadest lahti ütlema, suri pärast kohutavaid piinamisi tulesurma. Juuda kättemaks.

118. Reuchlin, tuntud humanist, sünd. 1455. a. Pforzheimis, õppis Freiburgis, Pariisis, Baselis, Orleans'is ja Poitiers's, töötas m.h. Ingolstadtis ja Tübingenis. Suri seal 1522. a.. Ta lootis juutide salaõpetuse, kabala kaudu jõuda arusaamani jumalast! Sellega tegelemine valmistas talle ta sõnade kohaselt suurimat naudingut. Ristitud juut Nikolaus Ellenbogen, kellel oli tore idee rajada oma kloostrikool ja sellest teha kõigi teiste kloostrite keskus, oli temaga tihedas kirj vahetuses. Kellelgi polevat õigust, leidis Reuchlin, juutide vastu astuda nende religioonikirjutiste tõttu. „Miks me tahame teiste hinge üle kohut mõista!“ Aga loomulikult! Miks meie tahame?

119. „Reformatsiooni koidikul“ („Im Morgenrot der Reformation“), autor: Julius von Pflugk-Hartung. Ligemale 700 lehekülge paks. Juutluse kohta ei sisalda see vähimatki märkimisväärset. Võib aru saada selle eesmärgist, ja see on tuskatekitav. Piisas juba ühest lausest: „Kuidas nüüd Pfefferkorn, taskus keiserlik mandaat, oma võõrandusreisi (juutide kristlusevaenulike kirjutiste vastu) alustas, kuidas ja miks see mandaat tühistati – seda ei pea siin lähemalt selgitama.“ (alates 300. lk.) Ma usun, et seda ei saa selgitada!

120. Erasmus Rotterdamist, kindlasti kuulsaim humanist. Abieluväliselt 1467. a. Rotterdamis sündinud, satub ta varaküpsena Deventeri kooli, seejärel Herzogenboschi kloostrikooli. Preestriks pühitsetud, läks ta Kölni ja Pariisi. Tihedalt viibib ta Inglismaal, kus juba vabamüürlaste ordu selgelt esile kerkib. „Lucia vaimukas õpilane“, niisiis ühe suure lobamoka õpilane. Pikka aega Saksamaa nuhtlus. „Selles peenekoelises natuuris puudus igasugune mehine ettevõtlikkuse jõud ja soojus!“ pilkas teda J. Willer teoses „Reformatsiooni koidik“ (323. lk.), endalegi teadmata, kuidas veel. Erasmus Rotterdamist suri 1536. a. Baselis. Rahu tema põrmule!

121. Ludwig Thoma, baieri luuletaja, juut Albneri asutatud ajakirja „Simplicissimus“ kauaaegne peakaastöeline.

122. Puritaanlusest (16. sajandi keskpaigas) oli juba juttu. Hauseri kohaselt oli Cromwelli vabariigi rahastajaks Portugali juut Antonio Fernando Carvajal. Inglismaa oli tollal sealmaal, et oleks saanud kehtestada moosesliku seaduse ja sabati. Ei tohi unustada, et 15. sajandi lõpus olid vabamüürlased Inglismaal väga tegusad; ja sedagi mitte, et humanist Erasmus Rotterdamist korduvalt pikemat aega Inglismaal viibis. Hollandist pärines ka tema kaasaegne Bockelsohn (Josephsohn, Mendelsohn, Natansohn jne.), ka tema oli abieluväliselt sündinud, oli „Siioni kuningas“, oli Münsteri põlastusväärsete anabaptistide juht. See liikumine kasvas tema juhtimise all tõeliseks bolševismiks välja. Ausate ja korralike mõrvamine ning mahalöömine, okupeeritud linna näljahädas juhtide priiskamine ja naistepidamine. Tõsised piibliuurijad kuuluvad meie aega. Suurte summadega taskus liiguvad nad juudi sõiduvees nõukogude poole.

123. Ulrich Zwingli, Šveitsi reformaator, 1484–1531.

124. Ignatius Loyola, jesuiitide ordu rajaja, hispaania aadlik, vapper ohvitser, niisiis kindlasti mitte juut. Koos temaga kujundas ordu välja Polanko, ja sinna astus hiljem palju juute. Jesuiitide moraaliteoloogide seast nimetan kõige olulisema: Busenbaum.

125. „Archives israélites“ (1861, XXV) kohaselt.

126. Doris Wittner, „Das ostjüdische Antlitz“ (rahvusajaleht, 1920. aasta 252. number).

127. Väga rasvase jahutoidu nimi. [Saksa keeles: Nonnenpfürzchen.]

128. Talmud – Schulchan Aruch.

129. Talmud: Baba Mezia, 84 a.

130. Jebamoth, 60 b.

131. Üksteise järel traktaadis Chullin, 91, 2; Schene luch. habb., 124, 2; Traktaat Sanh., 58, 2; Traktaat Jebam., 63.
132. Juudiusku Saksa kodanike Keskliit, „Ostdeutsche Rundschau“, 15. mai 1919.
133. Müncheni enamussotsialistide kogukas juht.
134. Schene luch, habb., 250, 2.
135. Charles Fourier, 1772–1837.
136. Heine. „Geständnisse“.
137. Ajaleht „Allgemeine Zeitung des Judentums“, 1907. a., nr 45.
138. Harukordselt viljakas juuditarist romaanikirjanik.
139. Psalm 28, 1.
140. Jalk. Rub. 58, 2.
141. Sirach 36, 2-12. Schulchan Aruch (Scheghah Pesach - õhtupalvus); Orach Caijim 480, Haga.
142. Kiri Herz Hombergile. Dessau'st Moses Mendelssohn, juudist õpetaja poeg, 1729–1786. Kõigepealt ühe rikka Berliini siidivabrikandi lastekasvataja, sai aga hiljem tema raamatupidajaks ja äripartneriks.
143. Kiri Jakobile. Kui Goethe suri (1832. a.), rõõmustas juut Baruch (nimega Börner), et Saksamaa „vabastamine“ olevat kätte jõudnud.
144. Dr Arthur Rupp. „Die Juden der Gegenwart“, alates 203. lk..
145. Luther. „Juutidest ja nende valedest“.
146. Sealsamas.
147. Dostojevski, Venemaa suurim kirjanik, „kes kõiki kiusatuid ja vaevatuid, kõiki vaimust vaeseid, kõiki elus süüdimõistetuid armastas tõelise lunastaja armastusega“, nagu ütleb Hauser oma aastatel 1876–1880 avaldatud teoses „Kirjaniku päevik“ („Tagebuch eines Schriftstellers“).
148. Wilhelm Busch: „Ja juut, kumera sääre, kumera nina ja kumera püksisäärega, hiilib kõrgele börsile, ise sügavalt rikutud ja hingetu.“
149. Originaalis vahele jäetud (kirjastus).